

Uvodnik

Andrej Bratuž

Od 25. aprila do 1. maja

Po velikonočnih praznikih, ki slavijo veličastno Vstajanje, je pred nami vrsta praznikov civilnega značaja. Gre za spomin na nekatere temeljne dogodke, ki so zaorali globoke brazde v naši moderni družbi in zadevajo predvsem človeka, njegovo svet in njegovo zgodovino.

Spomniti se želimo na dva velika mejnika, ki sta obeležila naše življenje in zgodovino. Kot italijanski državljani in demokrati naj omenimo najprej 25. april, ki je v Italiji praznik osvoboditve izpod nacifašizma. Kot socialno čuteči državljani sveta pa naj opozorimo še na 1. maj, mednarodni praznik dela.

Prvi nas spominja na 25. april 1945 in na vstajo oz. osvoboditev severne Italije izpod nad dvajsetletnega mračnega obdobja fašistične diktature. Pri tem je imel glavno zaslugo Odbor za narodno osvoboditev (Comitato di liberazione nazionale ali CLN). Pomembno vlogo so tedaj neposredno ali posredno igrali takratni italijanski protifašistični voditelji in politiki, od katoliških do komunističnih in socialističnih predstavnikov, kot Alcide De Gasperi, Sandro Pertini, Giuseppe Sargat, Pietro Nenni, Palmiro Togliatti in drugi. Prvo vlado v tem okviru je sestavil Ferruccio Parri.

Osvobodilni duh se je nato postopoma razširil po vsej državi. Fašizem, ki ga je znani italijanski zgodovinar Nino Valeri označil za dedno bolezen italijanskega naroda, se je moral tako ukloniti. Zmagale so demokratične sile, ki so sicer morale premagati še vrsto težav in zadnja legla nekdanjega režima in nemškega okupatorja. Za nas Slovence v Italiji pa ima osvoboditev še poseben pomen, saj smo po dolgotrajni črni diktaturi spet svobodno zadihali. Tu lahko samo bežno omenimo nekatera kruta poglavja v preganjanju naše narodne skupnosti: od prepovedi slovenskega jezika v javnosti, ukinitve slovenskih šol, organizacij in tiska pa do aretacij, konfinacij, zločinov in smrtnih obsodb s strani Posebnega sodišča, do mučenja in ponižanja našega človeka. Pa še napad na slovensko ozemlje v Jugoslaviji z vsem tem, kar mu je sledilo.

Počasi se je iz odporništva rodila nova demokratična država, republika, in sicer na načelih svobodne družbe, miru in, med drugim, tudi zaščite narodnih manjšin (6. člen Ustave). Tu je treba zlasti za slovensko manjšino še veliko narediti, saj se dolgo in težko pričakovani zaščitni zakon še ne uresničuje, razen v redkih primerih. Upamo, da bo z novo vlado in novo večino v državi do tega le prišlo.

Na začetku smo nakazali tudi skorajšnji 1. maj, ki pomeni kot mednarodni praznik dela pomembno etapo na socialnem področju. Danes je simbol novih in pravičnejših odnosov na delu. Nekdanji spori med kapitalom in delom se laže rešujejo, sindikalne organizacije naredijo svoje. Veliko se je spremenilo od 19. stoletja, ko sta Marx in Engels razvila teorijo in hipoteze, ki pa so se v glavnem izkazale za nestvarne. Sama Katoliška cerkev je po papežu Leonu XIII. nakazala na tem področju nove smernice, ki so jih vsi naslednji papeži, do Janeza Pavla II., še dopolnjevali. Krščanski socialni nauk še zlasti poudarja solidarnost in je v tem daleč tako od kapitalizma kot od skrajnega socializma. Cerkev je 1. maj proglasila za praznik sv. Jožefa Delavca, v katerem vidi vzvišen vzor človekovega truda in dela. Ta naša povezava 25. aprila s 1. majem želi poudariti idealno vez med človekovim bojem za osvoboditev in za pravico do dela.

V Gorici se uspešno nadaljujejo "Snovanja 2006"

Foto DPD

Po izidu državnoborskih volitev

Več posluha za enotnost v različnosti!

Silvio Berlusconi in njegovi oprode se kot klop držijo oblasti. Od državnoborskih volitev je poteklo že več kot pol meseca, a Italija še nima osrednje vlade in vse kaže, da bo po Tiberi steklo v morje še mnogo vode, preden bo dobila novo vlado. Berlusconi se medtem celo proglašja za moralnega zmagovalca na državnoborskih volitvah in zahteva, naj pristojne oblasti natančno pregledajo na tisoče in tisoče glasovnic, katerih veljavnost naj bi bila sporna. Pri tem po njegovem prihajajo v poštev predvsem glasovnice, ki so jih izpolnili Italijani na tujem, pristojni urad v Rimu pa nikakor ne bi smel po njegovem proglasiti imen novoizvoljenih senatorjev, ker ima v zgornjem domu levosredinska volilna koalicija po do zdaj znanih podatkih le dva senatorja več kot Berlusconijev Dom svobščin. Prej je treba po njegovem pregledati sporne glasovnice.

Zanimivo je, da se italijanska javnost, vsaj kolikor izhaja iz pisanja dnevnega tiska, kdo ve kako ne spotika nad takšno

zmedo, iz česar bi lahko sklepali, da se za takšno nenavadno in nevarno stanje kdo ve kako ne briga. Za nadaljnjo usodo Italije pa so, kot lahko sklepamo ob branju tujega tiska, hudo zaskrbljeni v tujini, predvsem v pomembnejših državah Evropske zveze. Naj pri tem omenimo le uvodnik v britanskem časniku Financial Times, ki je ob izidu državnoborskih volitev in glede na stanje znotraj zmagovite levosredinske koalicije pisal, da utegne Italija čez nekaj let celo zapustiti področje skupne evropske valute evra. Pri tem je navedel trojico dejavnikov: velikansko zadolžitev, ki zdaleč presega od evropske pogodbe dovoljeno mejo, neurejeno stanje državnega proračuna ter nekonkurenčnost italijanskih proizvodov na mednarodnih tržiščih. Zelo šibka večina, ki jo ima levosredinska koalicija v senatni zbornici, poudarja Financial Times, nikakor ne bo mogla voditi pilitike, ki bi bila nujna za postopno odpravljanje velikanskih težav, ki pestijo celotno italijansko družbo.

Tudi slovensko narodno manjšino v Italiji seveda pobliže zanima, kako bo novoizvoljena večina reševala potapljačo se barko, a je povsem upravičeno zaskrbljena, ker zelo tesna zmaga Prodijske volilne koalicije ne nudi trdnega jamstva, da bo italijanska država zares začela izvajati zakone in zakonske ukrepe, ki jih je izglasoval njen parlament, in vse obveze, ki jih je Italija sprejela s podpisom mednarodnih listin. Kako so Berlusconijska vlada in njeni politični zavezniki v naši deželi ravnali z zaščitnim zakonom iz leta 2001, vsi prav dobro vemo. Njihovo obnašanje je bilo naravnost žaljivo, saj so se z nami javno norčevali.

Samo čas bo pokazal, če bo Prodijska številčno zelo šibka večina v eni veji parlamenta hotela in mogla narediti konec igračkanju z našim življenjem v Furlaniji-Juljski krajini ter končno udejanjila določila zakona o varstvu naših življenjskih pravic. Kar se nas tiče, pa si upamo tokrat napisati, da smo ob zadnji volilni preizkušnji morda prvič v povojni dobi začutili, da smo Slovenci v Italiji vendarle pokazali več posluha za načelo enotnosti v različnosti, ki je eden temeljnih postulatov karšnegakoli političnega uspeha na področju manjšinske politike. To naj bi bila tudi spodbuda za nadaljnje javno delo na političnem področju.

Drago Legiša

Obvestilo uredništva

Cenjene bralke in bralce obveščamo, da smo zaradi državnega praznika pričujočo številko poslali v tisk v ponedeljek, 24. aprila, ko rezultati upravnih volitev v naši deželi še niso bili znani. Prosimo za razumevanje!

Pogovor

Glasbenik Aleksander Ipavec o plošči Muzika za... kuliso, o glasbi in politični aktualnosti

3

Prva obletnica

Minilo je že leto dni, odkar je bil kardinal Joseph Ratzinger izvoljen za papeža Benedikta XVI.

4

Velika razdvojenost v državi

O minulih parlamentarnih volitvah v Italiji

Končala se je ena najdaljših in najbolj razgretih volilnih kampanj v povojni Italiji, ki se je dejansko začela že po lanskih junijskih evropskih volitvah. Sicer je bilo pričakovati oster

torjev. Obnovljen je bil proporcionalni sistem in uvedene blok-rane liste, tako da volilci niso imeli najmanjše možnosti izbire med kandidati, ki so jih določila osrednja vodstva strank. Od-

pravljena so bila tudi uninominalna volilna okrožja za izvolitev senatorjev in določena nagrada zmagoviti koaliciji v senatnem deželnem okrožju. Stranke opozicije so sicer ostro nasprotovale takšnemu volilnemu zakonu, a vladne stranke so zavr-nile vsakršen dialog z opozicijo in na vrat na nos v parlamentu izglasovale omenjeni zakon. Z njim so očitno hoteli otežkočiti volilno uveljavitev opozicijskih strank v okviru Prodijeve koalicije. Sam (sedaj že nekdanji) mi-

nister Calderoli iz Severne lige, ki je omenjeni zakon okvirno izoblikoval, ga je med volilno kampanjo označil kot "svinjarijo" in da ga bo treba zato popraviti. Kakšna resnost vlade! Poglavje zase je kaotičnost v zvezi s tako imenovanimi vzporednimi volitvami in nato s projekcijami na osnovi sprotnih izidov na vzorčnih voliščih, ki so jih opravile zasebne javnomnenjske ustanove. Recimo, da so bili statistično utemeljeni podatki predvolilnih raziskav, ki so zadnje mesece ves čas potrjevale prednost Prodijeve koalicije, a izvedenci očitno niso dovolj stvarno upoštevali nepredvidljivosti opredeljevanja še ve-

državni aparat potrebuje 15 ur za pridobitev končnih volilnih podatkov. Kar se tiče političnih zaključkov glede nedavnih parlamentarnih volitev, poznavalci razmer ocenjujejo, da se je Berlusconijeva karizma iztekla ne samo v širšem državnem merilu, temveč tudi v okviru zavezništva Doma svobodščin in samega gibanja Naprej Italija, ki je v primerjavi z volitvami 2001 nazadovalo od 29,5% na 23,7%. Berlusconi se zaveda, da je bil poražen, zato se oprjema vsake bilke, da bi ostal v ospredju javne pozornosti. Od tod poskus izpodbijanja volilnih izidov in predlog o "veliki koaliciji" v pričakovanju čimprejšnjih predčasnih volitev. Bralce naj spomnimo, da volilnega tekmovanja še ni konec, kajti prihodnjega 28. in 29. maja bodo upravne volitve v osmih pokrajinah, 1267 občinah, med katerimi so tudi velika mesta kot Turin, Milan, Rim in Neapelj, in deželne volitve na Siciliji. Na volišča bo poklicanih skoraj 15 milijonov volilcev.

državni aparat potrebuje 15 ur za pridobitev končnih volilnih podatkov. Kar se tiče političnih zaključkov glede nedavnih parlamentarnih volitev, poznavalci razmer ocenjujejo, da se je Berlusconijeva karizma iztekla ne samo v širšem državnem merilu, temveč tudi v okviru zavezništva Doma svobodščin in samega gibanja Naprej Italija, ki je v primerjavi z volitvami 2001 nazadovalo od 29,5% na 23,7%. Berlusconi se zaveda, da je bil poražen, zato se oprjema vsake bilke, da bi ostal v ospredju javne pozornosti. Od tod poskus izpodbijanja volilnih izidov in predlog o "veliki koaliciji" v pričakovanju čimprejšnjih predčasnih volitev. Bralce naj spomnimo, da volilnega tekmovanja še ni konec, kajti prihodnjega 28. in 29. maja bodo upravne volitve v osmih pokrajinah, 1267 občinah, med katerimi so tudi velika mesta kot Turin, Milan, Rim in Neapelj, in deželne volitve na Siciliji. Na volišča bo poklicanih skoraj 15 milijonov volilcev.

državni aparat potrebuje 15 ur za pridobitev končnih volilnih podatkov. Kar se tiče političnih zaključkov glede nedavnih parlamentarnih volitev, poznavalci razmer ocenjujejo, da se je Berlusconijeva karizma iztekla ne samo v širšem državnem merilu, temveč tudi v okviru zavezništva Doma svobodščin in samega gibanja Naprej Italija, ki je v primerjavi z volitvami 2001 nazadovalo od 29,5% na 23,7%. Berlusconi se zaveda, da je bil poražen, zato se oprjema vsake bilke, da bi ostal v ospredju javne pozornosti. Od tod poskus izpodbijanja volilnih izidov in predlog o "veliki koaliciji" v pričakovanju čimprejšnjih predčasnih volitev. Bralce naj spomnimo, da volilnega tekmovanja še ni konec, kajti prihodnjega 28. in 29. maja bodo upravne volitve v osmih pokrajinah, 1267 občinah, med katerimi so tudi velika mesta kot Turin, Milan, Rim in Neapelj, in deželne volitve na Siciliji. Na volišča bo poklicanih skoraj 15 milijonov volilcev.

državni aparat potrebuje 15 ur za pridobitev končnih volilnih podatkov. Kar se tiče političnih zaključkov glede nedavnih parlamentarnih volitev, poznavalci razmer ocenjujejo, da se je Berlusconijeva karizma iztekla ne samo v širšem državnem merilu, temveč tudi v okviru zavezništva Doma svobodščin in samega gibanja Naprej Italija, ki je v primerjavi z volitvami 2001 nazadovalo od 29,5% na 23,7%. Berlusconi se zaveda, da je bil poražen, zato se oprjema vsake bilke, da bi ostal v ospredju javne pozornosti. Od tod poskus izpodbijanja volilnih izidov in predlog o "veliki koaliciji" v pričakovanju čimprejšnjih predčasnih volitev. Bralce naj spomnimo, da volilnega tekmovanja še ni konec, kajti prihodnjega 28. in 29. maja bodo upravne volitve v osmih pokrajinah, 1267 občinah, med katerimi so tudi velika mesta kot Turin, Milan, Rim in Neapelj, in deželne volitve na Siciliji. Na volišča bo poklicanih skoraj 15 milijonov volilcev.

državni aparat potrebuje 15 ur za pridobitev končnih volilnih podatkov. Kar se tiče političnih zaključkov glede nedavnih parlamentarnih volitev, poznavalci razmer ocenjujejo, da se je Berlusconijeva karizma iztekla ne samo v širšem državnem merilu, temveč tudi v okviru zavezništva Doma svobodščin in samega gibanja Naprej Italija, ki je v primerjavi z volitvami 2001 nazadovalo od 29,5% na 23,7%. Berlusconi se zaveda, da je bil poražen, zato se oprjema vsake bilke, da bi ostal v ospredju javne pozornosti. Od tod poskus izpodbijanja volilnih izidov in predlog o "veliki koaliciji" v pričakovanju čimprejšnjih predčasnih volitev. Bralce naj spomnimo, da volilnega tekmovanja še ni konec, kajti prihodnjega 28. in 29. maja bodo upravne volitve v osmih pokrajinah, 1267 občinah, med katerimi so tudi velika mesta kot Turin, Milan, Rim in Neapelj, in deželne volitve na Siciliji. Na volišča bo poklicanih skoraj 15 milijonov volilcev.

Na dnu ...

Alojz Tul

Bližnji vzhod

Atentati se nadaljujejo

Minulega 18. aprila se je 21-letni Samir Hamad za svoje "žrtovanje" napotil k istemu kiosku, ki ga je tri mesece prej izbral neki drugi palestinski samomorilski atentator. Takrat (19. januarja) je atentat spodletel. Tokrat, žal, ne. V silni eksploziji je izgubilo življenje 9 oseb, 60 jih je bilo ranjenih. Do tragedije je prišlo v dneh tradicionalnega judovskega praznika Pashce. Prav to je verjetno botrovalo dejstvu, da je bilo tisti dan po ulicah in trgih izraelske prestolnice več ljudi kot običajno.

Z logiko, ki stoji za samomorilskimi atentati, se človek nikakor ne more mirno sprijazniti. Ta miselnost načenja najosnovnejši občečloveški nagon, ki nas - tudi v najhujših trenutkih - neutrudljivo sili k življenju. Normalno je torej, da se ob novicah o samomorilskih atentatih naše misli najprej usmerijo na človeško raven, na kateri iščemo odgovore na razloge ali vsaj opravičilo za to, da se mlad človek lahko nekega dne zavestno odloči za smrt nešteti ljudi. In vendar je pri razmišljanju o tem zadnjem dogodku za zdaj vredno opustiti emotivni pristop in se raje osredotočiti na bolj pragmatično (in obenem tudi bolj cynično) kontekstualizacijo dogodka v sedanjih politični resničnosti te nesrečne regije.

Samirjev samomorilski atentat je prvi v vladanju Hamasa; te stvarnosti ne gre zanemariti. Ko je na zadnjih volitvah to ekstremistično gibanje prejelo večino glasov in prevzelo krmilo palestinske vlade, se je mednarodna javnost odzvala zelo previdno, češ da 'Voljo palestinskega naroda sprejemamo, vendar le pod pogojem, da se bo nova vlada odrekla nasilnim metodam, ki so zaznamovale njeno dosedanje politiko.' In res, kljub temu da so pred-

stavniki Hamasa v vseh uradnih izjavah zagovarjali tezo o popolni svobodi odločanja lastne politike, je gibanje de facto spoštovalo premirje, ki ga je proglasilo minulega februarja. Od kod torej Samir? Iz videoposnetka, ki ga je sam posnel, preden je šel na ulico, je razvidno, da fant ni spadal med privrženca Hamasa, temveč, da

je bil privrženec gibanja Jihad, najbolj skrajnega odporiškega gibanja v Palestini. To je pomembno. Kljub temu da nova vlada ni obsodila Samirjevega samomorilskega atentata in ga je (kot je zanj običajno) označila kot izraz samoobrambe, je vseeno vredno pomisliti na to, da za zdaj (in kljub vsemu) Hamas resnično spoštuje omenjeno premirje. Na mest-

ne ulice namreč ne pošilja več svojih "mučenikov", kot je to delala doslej.

S tem atentatom je torej postalo jasno, da obstajajo tudi med skrajnejši nesoglasja in različna ravnavesja ter dinamike, ki jih je vredno spoznati, razumeti in eventualno izrabiti. Zdi se, da je eden redkih, ki se tega zaveda, novi izreški premier, ki je kljub nesrečnemu komentarju novih palestinskih voditeljev vendarle sklenil, da ne bo sprožil masovnega vojaškega posega proti novi palestinski vladi in niti proti palestinske-mu ozemlju. Sami razmislimo, ali je njegovo ravnanje v tem primeru modro ali ne. Pristop ZDA in EU, ki so v znak prote-

sta prekinile bodisi finančno pomoč kot tudi diplomatske odnose z uradno Palestino, ni imel zaželjenih učinkov. Rezultat tega ravnanja je le ojačenje najbolj skrajne struje nove palestinske vlade. Slednji so za zdaj pripravljene nuditi konkretno finančno pomoč le ekstermistami Irana in Savdske Arabije.

Erika Hrovatin

Življenje prinaša včasih tudi zadoščenja. Moji napori v koordinacijskem odboru Unije za Italijane po svetu s številnimi potovanji v tujino niso bili zaman, saj so prav zdomci s svojimi glasovi prisodili Prodiju zmago.

Če bi v naši deželi ne prevladala desnica, bi v rimski senat z večinsko nagrado bil izvoljen jaz in ne Camber.

Lista Skupaj z Unijo je zbrala v Furlaniji-Juljski krajini 30.197 glasov, torej 4%, in se s tem uvrstila na četrto mesto v okviru leve sredine. K dobri uvrstitvi je pripomoglo tudi dejstvo, da se je poleg tradicionalnih volilcev SIK in Zelenih za listo Unije odločilo vsaj še 3 tisoč državljanov, ki so mi kljub informacijskemu mrku izkazali podporo in zaupanje.

Vsem naj gre moja iskrena zahvala.

Stojan Spetič

Povejmo na glas

Desnica spodkopava tudi volitve

Pravzaprav sploh ni nobeno presenečenje: potem ko je italijanska desnica na čelu z Berlusconiem in njegovo stranko Naprej Italija v predvolilnem obdobju na vse dovoljene in v še večji meri nedovoljene načine napadala svoje politične nasprotnike, sodnike, industrijce z obtožbo, da so komunisti, ki da se nahajajo povsod, med drugim v vsakršni od sicer prevladujočih levosredinskih uprav kakor tudi po univerzah in šolah, se je po zmagi Romana Prodija lotila še volitev. Šlo naj bi za potvarjanje rezultatov, napačno štetje glasov, vprašljive postopke pri glasovanju Italijanov v tujini, sumljive neveljavne in bele glasovnice, pri čemer je bil namig zelo jase - leva sredina naj bi s svojo pretkano in povsod navzočo mrežo preusmerila tisto majhno a odločujoče število glasov na svoj naslov in tako zmagala. Tega po Berlusconi ni mogoče dopustiti, zato uradna zahteva po preverjanju, kjer pa Ustavno sodišče rezultat volitev potrdi. Toda tudi to za desnico ni dovolj, zahtevala bo nova in nova preverjanja, do tedaj pa ne bo priznala poraza in ne bo čestitala levi sredini za zmago.

Nemara se Italija več ne zaveda, kako je v državi tako ali drugače dovoljenih vse več takšnih stvari, ki v interesu vseh zagotovo ne bi smele biti dovoljene, namreč spodkopavanje osnovnih temeljev demokracije. Če pustimo ob strani uveljavljanje vse bolj pouličnega žargona na ravni parlamentarcev in vlade, potem je vsekakor nedopustno sistematično napadanje sodstva kot enega od treh vej oblasti kakor je

nedopustno nepriznanje volitev. Volitve so namreč osrednji dogodek demokracije, dogodek, iz katerega izideta nov parlament in nova vlada. V kolikor skušamo odvzeti verodostojnost volitvam, posledično jemljemo verodostojnost tudi novemu parlamentu in novi vladi, to pa za državo ni dobro. In kadar je takšno početje na delu, bi upravičeno pričakovali, da bo odločno posegel predsednik republike in zaustavil spodkopavanje osrednjega demokratičnega temelja. Oglasiti pa so se morale Združene države Amerike, za katere po razsodbi Ustavnega sodišča pač ni nobenega dvoma: rezultat volitev je brezpriziven, Romano Prodi bo vodil novo vladajočo večino. Kljub temu Berlusconi še vedno vztraja, da so potrebna dodatna preverjanja.

Ob vsem tem se je mogoče čuditi, da je desna sredina še vedno dobila toliko glasov in da javno mnenje na temeljne vrednote demokracije očitno ni več kot toliko občutljivo, sicer bi se odzvalo in to z vsjo primerno zavzetostjo. V vsej tej predstavi je namreč jasno, da tisti, ki je pripravljen spodkopavati temelje najpomembnejših skupnih institucij, misli le nase, prav gotovo na nikogar drugega, gotovo torej ne na ljudi in na blagor vseh - tudi če govori drugače in obljublja gradove v oblakih. In na odgovornih položajih misliti le nase je kaj klavrna in istočasno rušilna miselnost, ki ustvarja škodljive posledice, katerih učinke bo izredno težko odpraviti.

Janez Povše

Goriška, ta naša ljuba Goriška!

Dva dogodka zadnjih dni sta me vzpodbudila, da sem se zamislil nad našim odnosom do Goriške. V našem prostoru, se pravi na Goriškem v Italiji, je šla polemika o imenu Goriška, ki na Goriškem v Sloveniji sicer še vedno poteka, kar mimo nas, a to ni prav. Dejstvo je, da je hotela, in še vedno hoče, skupina goriških županov v Sloveniji Goriško prekrstiti v Severno Primorsko, kar je zmotno iz več razlogov. Prvi je zgodovinskega značaja, saj bi se odrekli zgodovinskemu spominu, kar je izjemno slabo, drugi pa je v tem, da novo ime, ki naj bi zamenjalo Goriško, ne pomeni ničesar, če seveda odmislimo sicer vedno vprašljiv geografski pojem. Za Tolminca bi se lahko reklo, da živi na severnem Primorskem, za Vipavca in Kraševca pa že skoraj ne več. Za nas, ki pa živimo v Italiji, bi izguba imena Goriška bila naravnost grozljiva, saj bi se odrekli vsem našim koreninam. Vesela in pomembna novost pa je dejstvo, da je minuli petek, 21. aprila, Politehnika v Novi Gorici formalno-pravno postala Univerza v Novi Gorici, kar je dogodek, ki smo si ga dolgo želeli in ga izjemno toplo pozdravljamo. Iz narodnostnega in državnostnega vidika je to dogodek brez primere in pravičen do Goriške, ki je imela in bo v prihodnje imela v tem prostoru pomembno vlogo, predvsem pa tako, kakršno ji bomo sami dali!

Ta dogodek je seveda v pravem nasprotju z nesramnimi napadi na določene institucije in njihove ravnatelje na Goriškem, ki so nesramnost brez primere, predvsem pa so to dejanja, ki so naše Goriške nevredna.

paljk@noviglas.it

Mnenje

O križih v javnih prostorih

V Štandrežu sta prvi krog pokrajinskih volitev razgibala tesni volilni rezultat, ki je onemogočil Marjanu Breščaku izvolitev v pokrajinski svet, in pa dokaj nenavaden dogodek na volišču, o katerem sta poročala tako Il Piccolo kot tudi Messaggero Veneto. Iz poročil obeh italijanskih dnevnikov razumemo, da je Štandrežski slovenski volivec zahteval od predsednika volišča, naj sname razpelo, tam razobešeno, češ da prisotnost razpela ni v skladu z italijansko zakonodajo.

Nisem pravnik in niti strokovnjak za vprašanja o uporabi razpela v javnih prostorih, a kljub temu si drznem resno podvomiti, da bi bila ta prisotnost na voliščih v nasprotju z italijansko zakonodajo. 6. februarja letos je namreč VI. sekcija Državnega sveta z odločitvijo 556 razsodila, da je križ "primeren simbol, ki odraža visoke temelje civilnih vrednot" (strpnost, medsebojno spoštovanje, valorizacijo osebe in uveljavljanje pravic osebe, itd.), ki imajo sicer religiozno osnovo, a "so obenem vrednote, ki določajo laičnost v sedanjih državni ureditvi". Poenostavljeno: križ ni več izključno religiozni simbol, ampak v javnih prostorih po mnenju Državnega sveta razpelo zadobi tudi laično sporočilnost in opozarja na nekatere laične vrednote.

Mimo vseh pomislekov o pravni utemeljenosti zahtev slovenskega volivca, se mi zdi zelo zanimivo dejstvo, da je zahteva po odstranitvi križa prišla prav iz slovenskih vrst, kar jasno kaže, kako je med nami še vedno zelo zakoreninjen neki nestrpni laicizem, ki bi rad kar mimogrede izbrisal vse to, kar spominja na krščanstvo in njegove simbole, čeprav je vsem jasno, da so ti simboli dediščina in bogastvo splošne, tudi laične kulture.

Ni to prvi primer v našem zamejskem prostoru, ko javni nastopi odražajo tako pojmovanje laičnosti. Enostavno laicizem po francoskem vzoru, ki bi rešil probleme sožitja med različnimi verami tako, da bi sistematično izrinil iz javnosti vse zunanje znake verske pripadnosti. Gre torej za laicizem, ki bi človeka podredil zahtevam države, laicizem, ki bi ljudi uniformiral (kot je to poskušal napraviti že marsikateri režim) in izbrisal eno izmed njegovih konstitutivnih identitet: religiozno. Človeku bi torej onemogočil, da bi v državi in družbi lahko zaživel v vsej svoji polnosti, saj zanika možnost, da subjekt s sodržavljanji javno izraža tudi svojo religiozno razsežnost in vse bogastvo, ki to predstavlja. Ne nazadnje je to laicizem, ki bi zaradi čisto ideoloških predsodkov izbrisal oz. zavrnil vse tisto, kar je pozitivnega prineslo krščansko sporočilo in kar danes tudi laiki sprejemajo, predvsem pa bi rad zakril neizpodbitno zgodovinsko povezavo slovenske, širše italijanske in evropske realnosti s simboli in sporočilom krščanstva, ki so dejansko določili našo kulturo in identiteto. Model torej, ki nikakor ne more biti sprejemljiv.

Pri vsem tem pa je tudi nekaj, kar meji na groteskno. Tako pojmovanje laicizma je najbolj razširjeno prav med tistimi političnimi krogi, ki najbolj glasno dolžijo državo, da s svojim avtoritarnim posegom odtuja človeka, da uniformira mlade, da osebuje ne priznava polne svobode izražanja v javnosti. Obenem isti politični krogi v zamejstvu po eni strani opozarjajo na to, da križ ne spada v javne prostore, saj naj ne bi imel nobenih vezi z laično državo, redno pa negujejo in čistijo zelo viden simbol diktature (napis Naš Tito na Sabotinu), ker naj bi ta napis v njihovi prosti interpretaciji odražal vrednote, v katerih naj bi se prepoznavala demokratična Slovenska družba. Ni to res globoko protislovje?

Peter Černic
peter.cernic@tele2.it

"Če tega načrta ne bi bilo, tudi do izmenjave energije ne bi prišlo!"

POGOVOR Aleksander Ipavec

Aleksander Ipavec je priznani zamejski harmonikar, ki je v svoji glasbeni karieri doživel marsikateri uspeh na številnih odrih tako pri nas kot v tujini. Zadnji uspeh je gotovo izid zgoščenke z naslovom Muzika za ... kuliso. Da bi kaj več izvedeli o njegovem zadnjem trudu, smo se neposredno obrnili nanj.

"Lani je slovenska sekcija deželnega sedeža RAI praznovala 60-letnico delovanja", nam je povedal glasbenik. "Martina Repinc mi je povedala, da ob tej priložnosti namerava slovenska sekcija izdati tudi nekaj CD-jev, in me je zato vprašala, ali bi bil pripravljen izdati 'pri njih' zgoščenko s svojimi skladbami. Zdelo se mi je izredna priložnost. Tako sem začel zbirati glasbo, ki sem jo bil napisal za spremno kuliso raznih dokumentarcev, in se odločil za komade, ki bi najbolj učinkovali."

Ali si med pisanjem svoje glasbe kdaj mislil, da bodo tvoje skladbe izšle v obliki zgoščenke?

Sploh ne. Povedati pa gre, da so nekatere skladbe nastale izrecno za film, druge pa sem jih bil napisal že prej in jih nato prilagodil filmskemu scenariju.

Kje ste posamezne skladbe posneli?

Komade smo posneli v različnih krajih. Nekatere skladbe smo posneli na sedežu Glasbene matice v Gorici, nekaj pa v DK v Nabrežini in v Prosvetnem domu na Opčinah, ostalo pa v studiu našega tehnika Andrea Rota. 'Instrumenti in živo' so prisotni v vseh skladbah, razen v eni, in sicer v skladbi z naslovom Bratina in Tomizza, saj sem razne instrumente (godala, klavir, flauta, kontrabas) sam posnel s pomočjo računalniške tehnologije.

Kaj pa nam bi povedal o skupini Topolovska izbna orkestra, ki je s tabo posnela CD?

Skupina se je rodila za načrt Improvizacija v črno belem, ki smo ga izvedli za manifestacijo Postaja Toplovo leta 2001. Leto kasneje se je Topolovska izbna orkestra ponovno zbrala v beneški vasi in še enkrat ustvarjala glasbo, ki se je ob Topolovem navdihovala.

Topolovska izbna orkestra kot pojem sicer presega meje Topolovega, saj je izraz moje želje po združitvi čim večjega števila do-

brih glasbenikov, s katerimi sem najprej prijatelj, šele nato kolega. Rad se v takih slučajih spominim besed prijatelja Marka Ferija: "Hej, če boš gudu lepu, se vidš po vajah u baru...". V tem CD-ju je prisotnih dvanajst glasbenikov, ki zelo dobro predstavljajo glasbeno sceno naše dežele: nekateri najraje igrajo jazz, klasično ali etnično glasbo. Če tega načrta ne bi bilo, tudi do tako močne izmenjave energije ne bi prišlo.

Kaj meniš, ali gre pogrešati v tej skupini še kateri inštrument, ki bi dal ansamblu popolnejšo glasbeno obliko?

Kar se skupine tiče, bi poudaril, da je super: imamo namreč kar tri glasbenike, ki igrajo na tolkala, kar na odru zelo dobro učinkuje. Velja pa, da v CD-ju pogrešam doprinos vokalnega sestava.

Topolovski duh pa je v CD-ju vsekakor občutiti?

Gotovo. O festivalu bi povedal še tole, da se iz leta v leto v Topolovem nekaj novega dogaja: tista vasica je res čudna stvar. Nekoč je bilo srečanje mednarodnih umetnikov bolj ekstremno, danes festival bolj smotro oblikovan, lahko nekako spominja na beneški Biennale!

Kako pa se je od začetnega topolovskega nastopa spremenil način igranja Orkestra?

Povedal bi takole: v Topolovem ustvarjaš nekaj skupnega, saj vsak prispeva svoje poglede in ideje k skupnemu načrtu. V tem CD-ju pa sem 'narisal' svoje misli s pomočjo teh glasbenikov.

Katera je torej najlepša slika, ki si jo s pomočjo teh glasbenikov v CD-ju narisal?

Zelo mi je všeč skladba Balkanski bit. Melodija drugega komada, ki nosi naslov Himna za Topolovo, se je rodila namreč v Benečiji in je tesno vezana z mojim ljubenzkim občutkom. Zanimiva je tudi skladba Satieade. Nastala je v zanimivih okoliščinah: ko se mi je melodia porodila v mislih, sem sedel pred klavirjem. Nisem imel ne peresa ne pentagrama, le magnetofon, na katerega sem nemudoma posnel, kar sem zagrabil na klavir... Pomembna je zame tudi skladba Muzika za kuliso.

Tokrat je pri tem načrtu sodeloval tudi znani slovenski

kantavtor Vlado Kreslin. Kako je sploh do tega prišlo?

Za Vlada sem predčasno že napisal melodijo in čakal priložnost, da bi se iz tega kaj razvilo. Ko je nastajal načrt o CD-ju, sem Vla-

je blues; Andrea Rot je prijatelj in izredni tonski mojster; Fabio Devetak je službeni kolega; Davide Casali je izredni podjetnik; Sergej Randelovič (Run Joe) je cloveški ritem; Vlado Kreslin je pe-

Vlado Kreslin in Aleksander Ipavec

da naprosil, ali bi na to melodijo razvil besedilo in on je z veseljem pristal.

Ali bi lahko poiskali v CD-ju rdečo nit, ki med sabo povezuje posamezne skladbe?

Edino, kar skladbe veže med sabo, je to, da sem jih jaz napisal. Komadi sicer odražajo moj osebni glasbeni razvoj.

Kakšne so najbolj običajne težave, ki se pri snemanju pojavijo?

Dejstvo je v tem, da mora glasbenik imeti jasne pojme, ko stopi v studio. Treba je preseči razkol med tem, kar je glasbenik napisal na papir, in tem, kako se partitura udejanji v živo z instrumenti. Eno je torej misel na papirju, drugo pa je igranje. Večkrat se mi je zgodilo, da je bilo izvajanje veliko lepše kot začetna zamisel skladbe.

Kaj bi s strogega glasbenega vidika povedal o posamičnem članu Topolovške izbne orkestra, začeni s tabo?

O sebi bi povedal, da sem kot harmonikar neobičajen. Paola Chiabudini je več kot glasbena akademija; Matej Špacapan je globina duše; Piero Purini je glasbenik v najpopolnejšem pomenu besede, je srce; Dario Šavron je moj profesor; Lucchino Demicheli je 'balkan'; Kozina je velik polinstrumentalist; Martina Feri

stnik; Gabriel Franco je balkanski ritem.

Koliko je trajalo časovno razdobje, med katerim so te skladbe nastajale?

Približno tri leta, med katerimi se je marsikaj pripetilo.

Na primer?

Berlusconijsva vlada... (smeh).

Ali si kot glasbenik občutil nenaklonjenost tega političnega ozračja pri tvoji dejavnosti?

Seem.

Po tvojem mnenju, zakaj določeni politični krogi radi klestijo finančna sredstva, namenjena kulturnim dejavnostim?

Desnica se kulture boji! To je vse.

Ali bo levosredinska koalicija na prihodnjih političnih volitvah zmagala? (Vprašanje smo Ipavcu postavili tik pred političnimi volitvami).

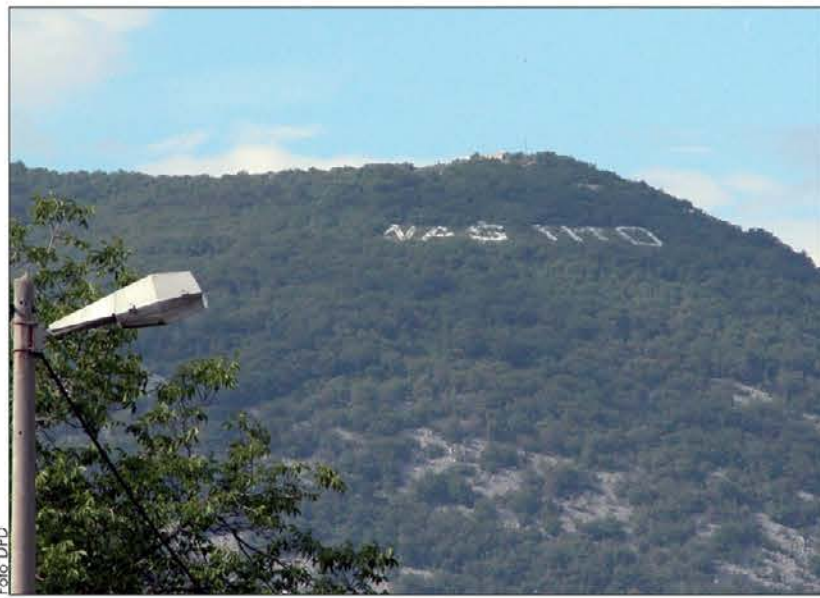
Občutek imam, da bo. Kar pa Berlusconi počenja v zadnjih tednih, je totalni absurd. Sestav volivcev se je v zadnjih letih krepko spremenil: politično preferenco delavca ne gre več izeknati z levo opcijo, saj ga Berlusconi lahko docela omami: s populističnimi potezami si prikupi naklonjenost srednjih in nizkih slojev, ki po strogem prepričanju ne pripadajo ne levici ne desnici.

Igor Gregori

Prejeli smo

Saga ali: še o spornem napisu na Sabotinu

Zadnja vest v poročilih slovenske TV dne 25.03.2006 je bila, da se je lepa skupina ljudi udeležila akcije čiščenja Sabotina. Na vrhu so spet počistili in uredili napis "naš Tito". Postavili so kamenje, iz katerega je napis sestavljen. Ta napis iz kamena naj bi pred dnevi bil pokvarjen, razstavljen ali celo oskrunjen od skupine ljudi, ki jih napis še vedno moti, med njimi je bil tudi nekdanji poslanec Ivo Hvalica. Poročilo je bilo tako, da so prikazali skupino, ki je

hotela odstraniti napis, kot vandale, kaj se gredo, kako da si to sploh dovolijo. Tiste pa, ki so se odpravili na Sabotin, da napis spet popravijo pa kot junake, itd. Na koncu pa še komentar, saj

stoji že dolgo let na italijanski strani osvetljena zastava. Pa naj bo na naši še napis, češ, ko bodo oni odstranili, bomo tudi mi.

Postaviti bi morali slovenske osvetljene barve in napis SLO, s tem boste dokazali, da ste ponosni in vredni državljani mlade demokratične Republike Slovenije. Ne pa da se še vedno časti nekdo, ki je bil samodržec, komunistični diktator, kriv mnogih pobojev! To je sploh napis, ki razdvaja nas Slovence. Razdvaja po nepotrebnem še naše odnose z Italijani. Dajmo si enkrat mir, končajmo z izzivanji. Dajmo stvari na svoje mesto. Pravi Slovenec in demokrat se ne prepoznavajo v napisu "naš Tito".

Zaskrbljujoče poročilo Organizacije za prehrano in kmetijstvo FAO

Lakota še vedno pesti velik del svetovnega prebivalstva

Organizacija za prehrano in kmetijstvo FAO je ob koncu prejšnjega leta navedla nove podatke o stanju našega planeta. Podatki so zaskrbljujoči, saj dokazujejo, da kljub velikim tehničnim dosežkom našega časa del prebivalstva živi še vedno v težkih življenjskih razmerah. Številke, ki jih navaja FAO, niso zanemarljive. 852 milijonov prebivalcev sveta se nezadostno hrani. To je več kot celotno prebivalstvo ZDA, Kanade in Evropske unije. Najslabši položaj je v Afriki, čeprav predstavlja beda hud problem tudi v Aziji. V teh državah lakota žanje več žrtev kot aids in jetika.

Podatki so še posebej zaskrbljujoči, ker pričajo o tem, da se je stanje teh držav v zadnjih letih poslabšalo. V primerjavi s podatki iz leta 1996 se je število smrti zaradi slabega prehranjevanja zvišalo za 18 milijonov. Revščina žanje žrtve predvsem med otroki in šibkejšimi sloji prebivalstva. Števila otroških smrti ni lahko določiti, saj rojstva velikokrat niso registrirana in zato otroci v revnejših državah pogosto "ne obstajajo". To je glavna težava za določanje obsega otroške umrljivosti. Vsekakor podatki prikazujejo, da je število teh smrti okrog šest milijonov na leto.

Organizacija za prehrano in kmetijstvo je še daleč od tega, da bi dosegla svoj cilj. Leta 1996 si je organizacija zadala cilj, da bi z ustreznimi projekti zmanjšala število prebivalstva, ki trpi lakoto. Namen organizacije je bil, da se do leta 2015 število teh smrti zmanjša za polovico. Do današnjega dne se je število smrti zaradi

lakote zmanjšalo le v Južni Ameriki in v Karibih. Da bi FAO dosegla svoj cilj, je predlagala, naj bogatejše države pomagajo revnejšim in jim lajšajo dostop do hrane. Po tem sklepu bi morale zahodne države financirati etične projekte in podpirati krajevno poljedelstvo. Udeleženci zadnjega srečanja, ki je potekalo v Rimu 22. novembra 2005, niso prišli do sporazuma. Predstavniki zahodnih držav niso še pripravljene financirati projekte, ki ne nu-

dijo velikih dobičkov. Po tej poti torej ni mogoče rešiti problema. Do predloga so bile kritične zlasti Združene države Amerike. Po mnenju ameriške delegacije je rešitev problema v genetsko spremenjenih organizmih. Biotehnologije, kot meni ameriška delegacija, imajo ogromen potencial in bi lahko rešile mnogo problemov poljedelstva. Genetsko spremenjeni organizmi so v primerjavi z naravnimi krepkejši in nimajo potrebe pesticidov. Čeprav ti organiz-

mi lahko uspešno rastejo tudi v kritičnih razmerah, njihova uporaba pa ni povsem varna. Pred nekaj leti je predlog o uporabi biotehnologij v poljedelstvu povzročil široko razpravo v Evropi, saj ni še dognano, ali so ti organizmi za človeka škodljivi ali ne. Dodaten problem teh organizmov je, da oškodujejo biorazličnost okolja. Z ameriškim predlogom bi vsilili revnejšim prebivalcem to, česar Evropejci niso pripravljeni sprejeti brezpogojno. Tudi tokrat je torej v ospredju zaslužek oz. interes. Problem podhranjenosti bi bilo treba torej obravnavati z različnimi strategijami.

Vzrok nezadostnega prehranjevanja v omenjenih državah ni pomanjkanje žita, temveč ta, da je velika količina pridelkov namenjena reji goveda. Sedemdeset odstotkov žita, pridelanega v ZDA, je uporabljenega za govedo. V sporočilu Organizacije za prehrano in kmetijstvo torej manjka kritična analiza našega prehranjevanja. Paradoks je v tem, da na bogatem Zahodu veliko ljudi zboli zaradi napačnega prehranjevanja. Enolično prehranjevanje, ki temelji na mesu, povzroča veliko prisotnost holesterola. V revnejših državah, kot npr. ponekod v Južni Ameriki in Etiopiji, prebivalstvo umira od lakote, ker je večina pridelkov namenjena reji goveda. Kot predlaga ameriški ekonomist Jeremy Rifkin, je za rešitev problema nujno spremeniti naše prehranske navade. O tem pa se v naših medijih žal še premalo govori in piše.

Martin Devetak

Aktualno

Izjava Komisije Pravičnost in mir pri SŠK o pridobivanju italijanskega državljanstva

Italijanski parlament je že leta 1992 izglasoval zakon, po katerem lahko dobijo italijansko državljanstvo ljudje, ki so bili rojeni na slovenskem ozemlju, priključenem Italiji s krivično Rapalsko pogodbo leta 1920. Torej vsi tisti, ki so nekoč imeli italijansko državljanstvo, pa so ga zaradi priključitve k nekdanji Jugoslaviji izgubili. Leta 1994 je italijanski parlament izglasoval podaljšanje časa za vložitev prošnje za italijansko državljanstvo za eno leto. Sedaj je bil omenjeni zakon zopet dopolnjen in se razteza ne le na pripadnike italijanske narodnosti pri nas, marveč tudi na Slovence in njihove naslednike, ki so se l. 1947 pridružili svoji narodni skupnosti v takratni Jugoslaviji. To dejanje italijanske politike je nenavadno in presenetljivo, saj sodobne države navadno ne spodbujajo dvojnega državljanstva, čeprav ne želimo oporekati tej njihovi pravici. Znotraj Evropske unije, ki v veliki meri izenačuje državljane držav članic in jim zagotavlja svobodo v gibanju, gospodarskih dejavnostih in zaposlovanju, je dvojno državljanstvo še manj potrebno in smiselno.

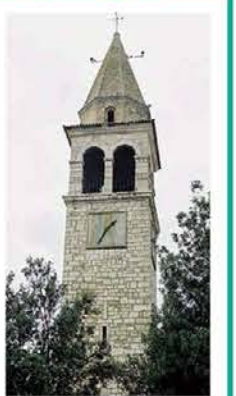
Vsekakor pa dvojno državljanstvo ne more pomeniti nikakršne dvojne narodnosti. Državljanstvo si lahko izberemo, narodnosti pa ne. Smo, kar smo. Pripadnost svojemu narodu in njegovi kulturni identiteti pa je tudi velika naravna dobrina in vrednota, zato zasluži, da se je zavedamo, jo spoštujemo in gojimo zdravo narodno zavest brez nacionalizma. Na svojo narodno pripadnost moramo biti ponosni in ji ostati zvesti, za kar so nam prejšnji primorski rodovi, še posebej duhovniki, dali svetel zgled.

Pokojni papež Janez Pavel II. je poudarjal, da je »narod dejansko velika skupnost ljudi, ki jih družijo različne vezi, a predvsem prav kultura« in nam glede narodne kulture, iz katere izhaja tudi narodova suverenost, naroča: »Varujte jo! Ne dovolite, da bi ta temeljna suverenost postala plen kakih političnih ali gospodarskih koristi« (Govor v UNESCO 1980, 14 in 15).

S tega vidika naj vsakdo svoje ravnanje glede državljanstva odgovorno presodi, da ne bo nikoli postavil v nevarnost velike naravne vrednote svoje narodnosti in njene kulture. /msg. dr. Anton Stres, izbrani celjski škof, predsednik Komisije Pravičnost in mir pri SŠK.

Peš romanje Oglej - Sveti Kancijan

Društvo M.O.S.T. vabi na peš romanje v Oglej in Kancijan. Dne 30. maja 2006 je ob 16. uri predviden odhod z avtobusom izpred cerkve sv. Kacijana (San Canzian d' Isonzo). V Ogleju ogled bazilike in izkopenin, nato romanje v Sv. Kancijan, vasico, kjer so usmrtili sv. Kacijana. Ob 21. uri v cerkvi sv. Kacijana branje Pasijona pričevalcev (Mrtyrum). Prijavite se lahko do 25. maja 2006 za Slovenijo na tel. št. 041 386978 (Ljubo Bekš - po šesti uri zvečer), za Italijo na tel. št. 340 3711996 (Kazimir) ali 349 4332975 (Matjaž). Vabljeni!

Duhovniki pomagajo vsem. Pomagaj vsem duhovnikom.

39 tisoč škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij po župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje.

Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov.

Te darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali tudi na velikodušnost vseh.

Darovi za vzdrževanje duhovnikov. Podpora številnim za dobro vseh.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- Poštni tekoči račun št. 57803009
- Kreditne kartice: s kartico CartaSi in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.sovvenire.it
- Bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- Neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji.

Prispevki so odtegljivi

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evrov letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih deželnega in občinskega dodatka.

Če želiš vedeti, kako lahko prispevaš svoj dar, kliči brezplačno številko 800.01.01.01

Kratke

Občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete

Predstavniki kulturnih društev, včlanjeni v Zvezi slovenske katoliške prosvete, so se sestali v četrtek, 20. aprila, na rednem letnem občnem zboru. O bogatem in razvejenem delovanju Zveze sta uvodoma spregovorili tajnica Irena Ferlat in predsednica Franka Padovan. O finančnih zadevah pa je poročal Valter Bandelli. Občnega zbora, ki je potekal v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, so se udeležili številni ugledni gostje, ki so se tudi pohvalno izrazili o izredno pomembni vlogi Zveze pri ohranjanju in utrjevanju slovenske prisotnosti na Goriškem. Najprej je občni zbor pozdravil podžupan mestne občine Nova Gorica Andrej Miška, za javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti pa je nastopil Vojko Stopar. Krovno organizacijo SSO sta zastopala deželni in goriški pokrajinski predsednik Drago štoka in Janez Povše, Zvezo kulturnih društev iz Nove Gorice Martina Trampuš, Zvezo slovenskih kulturnih društev pa predsednica Maja Humar. V imenu Kulturnega centra je nastopila Franka žgavec, za Katoliško tiskovno društvo pa Damjan Paulin. Občni zbor sta pozdravila tudi deželni svetovalec Mirko Špacapan in goriški občinski svetovalec Silvan Primožič. O delovanju včlanjenih društev so obsežno poročali njihovi predstavniki. Občni zbor je soglasno potrdil predsednico Franko Padovan in izvolil nadzorni odbor, ki ga sestavljajo: Marko Brajnik, Danijel Čotar, Maurizij Peric, Tamara Kosič in Nevenka Corsi. V naslednji številki našega časopisa bomo v posebni prilogi objavili posamezna poročila.

Čestitke in zahvala Marjanu Breščaku

Slovenska skupnost se zahvaljuje svojemu kandidatu Marjanu Breščaku za pokrajinske volitve v koaliciji Oljke v okrožju Gorica 6 in vsem italijanskim in slovenskim volivcem Oljke, ki so ga podprli. Dobil je 934 glasov, največ v vseh goriških okrožjih, vendar je drugje v pokrajini Oljka dosegla večji odstotek, tako da naš slovenski predstavnik ni bil izvoljen.

Za svoj neuspeh se ima zahvaliti tudi ostalim predstavnikom slovenskega jezika na drugih strankah v istem okrožju, ki so odščipnili tistih nekaj glasov, ki bi Breščaku pomagali za uveljavitev, njim samim pa niso nič prinesli. Stranka lipove vejice se zahvaljuje tudi vsem svojim volivcem in ostalim Slovincem, ki so oddali svoj glas Oljki v vseh okrožjih ter tako pripomogli k uveljavitvi skupnega kandidata Enrica Gherghette.

Slednjega bomo sedaj podprli tudi v balotazi 23. in 24. aprila, saj njegova zmaga predstavlja tudi verjeten vstop predstavnika SSK v pokrajinski odbor, kot domeni v Oljki. Prav zaradi tega dogovora ni bilo kandidata Slovenske skupnosti v okrožju Zagraj, kjer smo dosedaj vedno izvolili svojega predstavnika, zdaj pa smo podprli skupnega kandidata Oljke Marka Jarca, ki se je tudi uveljavil in mu danes SSK čestita, saj je njegov uspeh tudi naš.

Slovenska skupnost meni, da bomo Slovenci v okrožju Prodijeve in pri nas Gherghettove Oljke lahko čimbolje uveljavili svoje pravice in pričakovanja, v novem ozračju sodelovanja in vzajemnosti, ki bo nujno potrebno v novih časih in razmerah.

Foto DPD

Vstajenjska maša v goriški stolnici

Ena naših najbolj občutenih cerkvenih slovesnosti je zgodnja vstajenjska maša v goriški stolnici. Tudi letos se je v velikonočnem jutru zbralo veliko vernikov, ki so prišli od vsepovsod. Vstajenjsko mašo je daroval župnik goriške slovenske duhovnije p. Mirko Pelicon, somaševal pa je stolni župnik Sinuhe Marotta. Ob koncu je celotni obred s svojo prisotnostjo povzdignil nadškof Dino De Antoni, ki je zbranim spregovoril, tudi v slovenščini, in sklenil vstajenjsko sv. mašo. Nadškof je imel za vsakega izmed nas prijazno besedo, ko nas je po končani slovesnosti pozdravil pred oltarjem in ko smo prejeli blagoslovljeni kruhek. Tudi sami smo prinesli k maši jedi za blagoslov.

Vstajenjsko mašo je na koru spremljal združeni pevski zbor, ki ga je vodila Franka Žgavec, spremljala pa Lojzka Bratuž. Praznično petje iz leta v leto dodatno bogati to pomembno slovesnost.

Zbor s Kostanjevica na Travniku

V nedeljo, 30. aprila, bo v cerkvi sv. Ignacija pri maši ob 9. uri mešani pevski zbor Kapela s Kostanjevica. Med drugim bo izvajal skladbo Stanka Jericija in Händlovo Alelujo. Zbor, ki se je na tekmovanju v Podgori pred nekaj tedni uvrstil na drugo mesto, vodi Peter Pirih, spremlja pa ga Terezika Paljk.

Koncert MePZ Hrast Doberdob v Slovenski filharmoniji

Tako pojo zlati

Glasbena Matica Ljubljana je na cvetno nedeljo, 9. aprila 2006, povabila v goste MePZ Hrast iz Doberdoba, ki se je v okviru zborovskih predstavitev Tako pojo zlati predstavil ljubljanskemu občinstvu s celovečernim koncertom v veliki dvorani Slovenske filharmonije. Organizator tovrstnih koncertov namreč vsako leto pripravi predstavitev enemu odličnih slovenskih zborov, ki so na tekmovanju Naša pesem osvojili zlato plaketo mesta Maribor.

Pred koncertom je v mali dvorani Slovenske filharmonije potekala tudi javna beseda o Doberdobu nekoč in danes, kjer sta zbranim poslušalcem v pogovoru z moderatorko predstavila življenje v domačem kraju doberdobski župan Paolo Vižintin in Claudio Peric, predsednik KD Hrast. Pogovora se je udeležil tudi doberdobski občinski svetnik Aldo Jarc. Mešani pevski zbor Hrast, ki de-

luje v istoimenskem kulturnem društvu, se je pod večšo roko poklicnega glasbenika, dirigenta in glasbenega pedagoga Hilarija Lavrenčiča razvil v kvalitetno

pevsko telo, ki nastopa na številnih koncertih doma in v tujini, dosega visoka in najvišja odličja na tekmovanjih slovenskih zbo-

rov, svojo visoko kakovost pa potrjuje tudi z najvišjimi uvrstitvami in posebnimi priznanji na italijanskih regijskih in nacionalnih zborovskih tekmovanjih in tako odigrava tudi pomembno vlogo ambasadorja slovenske kulture v prostoru druge in drugačne kulture. V svojem bogatem reper-

sodobnih del ter zborovskim pesmim na različne ljudske motive. Posebno radi pa spremljajo zborovsko ustvarjalnost primorskih avtorjev, zlasti tistih iz okolja onstran državne meje. V tem duhu je MePZ Hrast z dirigentom Hilarijem Lavrenčičem tudi pripravil tehten spored svoje predstavitev v prestižnem hramu slovenske glasbene kulture in tudi povsem upravičil sloves visoke

kakovosti svojega petja. Prvi del koncerta je zbor namenil delom J. Gallusa, A. Brucknerja, S. Rahmani-nova in O. Dipiazze in se nato poklonil primorski ustvarjalnosti z izborom pesmi U. Vrabca, M. Kogojca in Š. Maurija. V drugem delu večera so nas doberdobski pevci in pevke popeljali po raznolikih ljudskih motivih v priredbah A. Čopija, P. Merkuja, L. Lebiča, M. Slosarja, H. Lavrenčiča in M. Prusove. Številno občinstvo je gostujoči zbor nagradilo z nadvse toplim odzivom in si izprosil še dve dodatni pesmi, najprej na koroški in nato še na ljudski motiv iz Rezije, s katerim je nadvse uspela predstavitev MePZ Hrast iz Doberdoba v slovenski prestolnici tudi izzvenela.

Alenka Saksida

KD Komigo
Sokolovičeva
monodrama

Trijezični festival komičnega gledališča Komigo, ki ga tretje leto prireja Kulturni dom v sodelovanju z raznimi slovenskimi in italijanskimi kulturnimi ustanovami, je v sredo, 12. t.m., postregel z znano uspešnico pisca, režiserja in igralca Zijaha Sokoloviča, monodramo Glumac...je glumac...je glumac. V italijanski inačici Un attore...e' un attore...e' un attore jo je v prevodu in režiji Michela Ainzare izvajal slovenski igralec Franko Korošec, ki pogosto nastopa v tržaškem gledališču Contrada, občasno tudi v SSG in sodeluje

na tržaški ter koprski radijski postaji. Sokolovičeva predstava, prekvašena z ironijo in grenkim priokusom pelina, razkriva gledalcem poklic igralca, ki mora svoje poslanstvo večkrat opravljati v nemogočih razmerah. Igralska umetnost je del kulture, o kateri vsi vemo, da je prepogosto revna kot cerkvena miš, saj ji je namenjenih zmeraj premalo gmotnih sredstev. Tako se morda zgodi, da igralec mora odpovedati predstavo, ker gledališče nima denarja za prevoz kuliserji ali pa jih zaradi finančne stiske ne more niti izdelati. Zaradi tega

se igralec znajde sam pred publiko in med opravičevanjem zaradi nastale zadrege razpreda razmišljanja o sončnih in senčnih poteh svojega dramskega poklicnega ustvarjanja, ki pač ne more v polnosti zaživeti zaradi takih nepremostljivih čeri. Po raznih odrih in v raznih jezikih že predstavljena monodrama je zahteven odrski zalogaj, katerega Korošec ni zmozel celostno preleteti. Njegovo izvajanje je nihalo med vzpenjanjem in padanjem in pri tem mu seveda tekstovna, jezikovna stran ni pomagala; predstavljala mu je še dodatno oviro. Brez dvoma bi celota izzvenela drugače, ko bi svoj monolog podajal v slovenščini. Najbolje se je izkazal, ko je v »dialoških« utrinkih z južnjaškim naglasom poosebljal razne sogovornike z italijanskega ministrstva za kultu-

ro in ko je ob pomanjkanju kulis in zvočnih efektov poklical na oder nekaj »prostovoljcev« - gledalci so se skušali na vse kriplje izogibati temu vabilu -, ki so predstavljali upogibajoča se drevesa in grme, medtem ko je publika skušala posnemati šumenje in žvižganje vetra. Obdržati trdno napet dramski lok je pač zelo težko še posebno v monodramskih izpovedih, katerim so resnično kos le veliki igralci z markantno osebnostjo in suverenim igralskim nastopom. Ob koncu tretje ponudbe Komigo so gledalci doživeli sladko presenečenje: ravnatelj KD Igor Komel je ob simpatični pomoči igralca Korošča osrečil pet abonentov. Vsake-mu izmed njih je žreb dodelil čokoladno jajce, prvim trem zelo veliko s prav tako velikim plišastim darilom.

KULTURNI DOM GORICA Across the border 2006

Prijetno ob vabljenih melodijah Bobbyja Sola

značilnim visoko počesanim šopom las, ki so ga oboževale najstnice v šestdesetih in sedemdesetih letih, ko je njegova glasbena zvezda utripala najsvetleje. Narodnostno mešana publika - v prvi vrsti je sedel novogoriški župan Mirko Brulc - ga je sprejela z burnim aplavzom; večine so

jo namreč sestavljali poslušalci, ki so ob glasbi Bobya Sola, dvakratnega zmagovalca sanremskega festivala, podoživljali svoja čarobna, uporna najstniška leta. S solistično kitaro v roki, s katere je spretno izvaljil najrazličnejše zvoke, se je z žametnim baritonskim glasom sprehal po glasbenem

obzorju, od dvajsetih let prejšnjega stoletja do današnjih dni. Zapel je svoje uspešnice in znane melodije Elvisa Presleyja in drugih mednarodno priznanih pevcev. Spet je dokazal, da mu je rock 'n' roll zelo pri srcu, da pa se rad spogleduje z bluesom, jazzom, boogie-woogie-jem in tudi počasnimi ritmi. Kot je obljubil Igorju Komelu, ko sta se v Benečiji menila za goriški nastop, je z občutkom kar dvakrat odpel melanholično beneško ljudsko pesem Oj božime. Baj bo celo pripravil zgoščenko slovenskih pesmi.

Uradnemu delu koncerta so sledili dodatki, nakar se je Boby Solo ob dolgotrajnem ploskanju poslovil od občinstva, ki je bilo navdušeno nad njegovim izvajanjem, simpatijo in preprostostjo, kot jih je izžareval med šaljivim povezo-vanjem programa.

Iva Koršič

Tradicionalna revija za otroške in mladinske pevske zборе

Glasbeno ozračje je na Goriškem vedno zelo pestro. Ob bogatem delovanju številnih pevskih zborov, se lahko naša društva pohvalijo tudi z zelo razvejenim delovanjem na področju mladinskega zborovstva. Poleg tega so se v naših krajih že ustale številne revije za otroške in mladinske zборе. Letos je bila tako na vrsti že šesta zaporedna izvedba revije Zlata grla, ki je potekala v soboto, 1. aprila, v Kulturnem domu v Sovodnjah in v nedeljo, 2. aprila, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Revijo Zlata grla je tudi letos pripravilo PD Vrh sv. Mihaela Prvega večera, ki je bil revijalnega značaja, se je udeležilo 6 otroških in mladinskih zborov, drugega, tekmovalnega, pa 7 pevskih sestavov z Goriškega in Tržaškega. Gosti letošnjega goriškega srečanja otroških in mladinskih pevskih zborov so bili Mali lujerji iz Špetra pod vodstvom Davida Clodija. Skupno je na reviji Zlata grla za-

Zlata grla ponovno privabila številne pevce

pelo preko 300 otrok v 14 zborih. Prvi del revije, ki je potekal v Sovodnjah, ni bil tekmovalnega značaja. Po uvodni be-

lotroski pevski zbor iz Romjana pod vodstvom Silvie Pirotti - Černic. V nedeljo, 2. aprila, je v KCLB v Gorici potekal tekmovalni del revije, ki

zborčku Kraški cvet iz Trebč pod vodstvom sestre Karmen Koren. Posebno nagrado za najboljšo izvedbo priredbe slovenske ljudske pesmi si je z vižo Biži, biži Bojana Glavine prislužil OPZ Ladjica iz Devina pod vodstvom Olge Tavčar. V kategoriji mladinskih zborov si je prvo mesto

sedi Doriane Devetak, predsednice PD Vrh sv. Mihaela, in pozdravu sovedenjskega podžupana Polda Devetaka se je na odru zvrstilo 6 zborov, ki so teritorialno zastopali celotno Goriško: Laško, Kras, Gorico in Brda. Vsi zborčki so izvedli obvezno pesem in dve slovenski skladbi. Občinstvo je z glasovanjem nagradilo

je bil razdeljen v dve starostni kategoriji. Zbore je ocenjevala štiričlanska komisija, ki so jo sestavljali Lenčka Kupper, Majda Hauptman, Dario Bertinazzi in Patrick Quaggiato. Koordinatorja celotne revije sta bila letos Mirko Ferlan in Sara Devetak. Komisija je v kategoriji otroških zborov prvo mesto podelila

prisluzila Mladinska vokalna skupina Vrh sv. Mihaela pod vodstvom Marje Feinig. Nedeljsko popoldne so z odskim prikazom Prešernove romance Turjaška Rozamunda v režiji Vesne Tomsic popestrili dijaki zavodov Žige Zoisa, Ivana Cankarja in Jurija Vege.

AC

SNOVANJA 2006 Ob klavirju

Mladi obetavni pianisti

Foto Bumbaca

V dvorani Pokrajinskih muzejev na Goriškem gradu je v sredo, 12. aprila, potekalo drugo izmed srečanj v nizu Snovanja 2006, ki ga prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Mednarodni center za glasbeno umetnost Arsatelje. Kot je ob koncu šolskega leta

že navada, so tudi tokrat - na večeru z naslovom *Ob klavirju* - nastopili učenci iz razreda Sijavuš Gadžijeva, klavirskega mojstra in pedagoga, ki je v svoji dosednji goriški izkušnji zaoral globoko ledino v mestni in tudi širši pianistični igri. Marsikateri Gadžijevov gojenec uspešno nadaljuje študije v priznanih

evropskih glasbenih središčih in akademijah. Mlad talent, ki bo v kratkem šel na državni konservatorij v Pariz, je Danijel Breclj iz Šempetra, ki se je s Chopinom in Lisztom na goriškem večeru prav lepo izkazal. Nastopil je tudi že poznani Simone Peraz iz Pordenona, ki študira muzikologijo na videmski univerzi v Gorici in bo v nizu Snovanj imel tudi samostojen recital konec maja letos: posebno zrele so bile njegove izvedbe del Cesarja Francka. Občinstvo je tudi tokrat navdušil Alexander Gadžijev iz Gorice, ki zmore kljub svoji rosn

mladosti ponuditi poslušalcem izvrstne umetniške užitke. Tudi on, ki se v zadnjih časih odlično uveljavlja na različnih tekmovalnih, bo kmalu imel samostojen celovečerni recital, in sicer dne 5. maja z zgovornim naslovom: *Moj prvi koncert*. V dvorani Pokrajinskih muzejev so svoje znanje in talente pokazali tudi osemletni Matej Hlede, devetletna Alexandra Tofful in šestnajstletni Mattia Gerin: prvi je zaigral Bachovo Koračnico in Mozartove variacije iz opere Čarobna piščal, ostala dva pa vsak svojo Mozartovo sonato.

Odšla je prijateljica

Spomin na Nasto

Kot strel, ki globoko rani srce, je do mene prišla žalostna novica. V prvem trenutku nisem mogel verjeti, saj nisem nič vedel o njeni bolezni, pa tudi leta in leta je nisem več videl,

potem ko se je poročila v furiansko mesto. Isti večer, in tudi naslednji dan v službi, so se mi stalno obujali spomini nanjo, najprej iz srednješolskih let v ulici Randaccio, nato spomini na leta klasične mature, končno še univerzitetnega študija. Kot na filmskem platnu so se odvijale slike in obrazi sošolcev, učnega in neučnega osehja. Ti lepi spomini so mi te dni pomagali, da sem miselno obšel tragični dogodek in se zamislil v tiste trenutke in razne prijetne dogodke, ki smo jih doživeli v šolskih klopeh. Prav na ta žalostni dan se je porodila misel, da bi bilo prav, da bi se nekdanji sošolci in prijatelji, ki smo se razšli na raznih življenjskih križiščih, zopet srečali. No, dne 6. maja 2006 ob 19.30 se bomo lahko udeležili maše zadušnice v njeni štandreški cerkvi in se je na primeren način v tišini in molitvi sopenjili.

Bivši sošolec

Enrico Gherghetta novi predsednik

Tik pred zaključkom redakcije v ponedeljek popoldne smo izvedeli, da je v drugem krogu volitev za predsednika pokrajinske uprave zmagal kandidat levosredinske koalicije Enrico Gherghetta. Prejel je namreč 58,86% glasov, njegov tekmeč, desnosredinski kandidat Leonardo Zappala', pa 41,14% glasov. Skupno se je na volišča odpravilo 59.223 volilcev, t.j. 48,49% upravičencev.

Obvestila

Krožek KRUT prireja skupinsko bivanje in Strunjanu (od 10. do 20. maja) ter v Dobrni (od 28. maja do 7. junija). Informacije in vpisovanje na sedežu krožka, Korzo Verdi 51/int. (tel. 0481 530927).

Letovanje na Malem Lošinju: KRUT prireja skupinsko bivanje na Malem Lošinju v raznih izmenah od junija do septembra 2006. Informacije in vpisovanje na sedežu krožka, Korzo Verdi 51/int. (tel. 0481 530927).

Župnija sv. Martina šk. iz Sovodenj prireja izlet v Bratislavo in na Dunaj od 29. do 31. maja 2006. Cena izleta: 170,00 evrov vključuje polpenzion in dve kosili (brez pijače). Akontacija ob vpisu 50,00 evrov. Vpisovanja sprejema župnik Vojko Makuc, tel. 3494775510, ali pa pred sv. mašo in po njej v Sovodnjah, ob delavnikih ob 18. uri, ob nedeljah ob 10. uri.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 28.4. do 4.5.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5,

91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 28. aprila (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta. - Zborovska pesem.

Ponedeljek, 1. aprila (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound z Andrejem: moderna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 2. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Evropska pobuda Interreg: "Od vzhoda do juga: različni glasovi sveta" - V intervjuju odgovarja sarajevski glasbenik Goran Bregović. - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 3. aprila (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Zgodba o Judiosih II. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 4. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Vljudno Vas vabimo na odprtje likovne razstave

Mihaela Velikonja

GALERIJA ARS

UTRINKI IZ OTROŠTVA

Umetnico bo predstavil Jurij Paljk

Galerija Ars, Travnik 25, Gorica

Petek, 28. aprila 2006, ob 18. uri

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja v Rupi

PRAZNIK FRITALJE 2006

30. aprila ob 15.30

- Dviganje mlaja na "frnaži"
- Nastop skupine Starši Ensemble in Mali Romjanski Muzikanti
- Ples z ansambлом HRAM

1. maja ob 16.30

- Nastop ŽPZ Vesna iz Križa (Ts)
- Častni govornik Boris Pahor
- Dramska skupina iz Šandreža
- Ples z ansambлом HAPPY DAY

Deloval bo dobro založen bife z raznimi specialitetami na žaru, tipično frtaljo in domačim vinom. Toplo vabljeni!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vabi na predstavitev zbornika

ZLATA KNJIGA SIMONA GREGORČIČA

Urednika Aleš Berger in dr. Mihael Glavan ter prof. Lojzka Bratuž bodo spregovorili o knjigi in goriškem slavčku ob 100-letnici njegove smrti.

Kulturni večer, ki ga bodo popestrili z glasbo in recitacijo Gregorčičevih poezij, bo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v sredo, 10. maja 2006, ob 18. uri

Prisrčno vabljeni!

Doberdò e Savogna
Zadružna Banka
Doberdob in Sovodnje

Zadružna banka
Doberdob in Sovodnje
Sooc. Coop. - Zadruga

Clane vljudno vabimo na redni občni zbor, ki bo v prvem sklicanju danes, 27. 04. 2006 ob 11. uri na sedežu banke ter v drugem sklicanju jutri, v petek, 28. aprila 2006 ob 19.00 v Kulturnem domu v Gorici, ulica I. Brass st. 20 s sledečim dnevnim redom:

Poročila ter odobritev bilance za leto 2005;
Volitve v zadružne organe.

Upravni Svet

Pesniška zbirka

Razprti svetovi
D. Bandellija

Tržaška založba Mladika v svojem knjižnem programu namenja veliko pozornosti tržaškim in goriškim besednim ustvarjalcem, ki nadaljujejo bogato literarno tradicijo zamejskega prostora. Tako je prav pred Veliko nočjo zagledala luč nova pesniška zbirka mladega goriškega pesnika Davida Bandellija Razprti svetovi. Svojo pesniško pot je Bandelli začel pri založbi Mladika leta 2000, ko je debitiral z zbirko Klic iz

nadzemlja. V njej je nakazal glavne tematike svojega pesniškega sveta: religioznost, eksistencialna tematika, ljubezen. V novi zbirki Razprti svetovi pesnik prevzema in pogloblja že nakazane teme z intelektualno zrelostjo in izrazito duhovnostjo. Zbirka se deli v pet pesniških sklopov: Opazovanja, Vsakdanjosti, In memoriam, Pri(od)sotnosti, Minevanja. Kot pravi Ivanka Hergold v spremni besedi, "ne moremo mimo ugotovitve, da je to

moderna duhovna poezija, ki pušča v bralca vtis pristnosti ob doživljanju sveta, sebe in stvarstva." In to je tudi odlika te zbirke ter predstavlja njeno edinstvenost. David Bandelli (letnik 1978) se z zapisi iz literature, literarne kritike in družbene narave oglašava v različnih časopisih in revijah in objavlja tudi literarnoteoretske razprave. Kot omenjeno, je leta 2000 izdal pesniško zbirko Klic iz nadzemlja, kasneje so njegove pesmi izšle v antologiji Znamenja in v italijanskem prevodu v dvojezični antologiji Intrecci - Prepletanja.

DAVID BANDELLI

RAZPRTI SVETОВI

Že 43. po vrsti

Nagrada Vstajenje
Lidi Turk

Dne 19. septembra 1963 so se zbrali v Trstu na sedežu Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, predstavniki zamejskih demokratičnih in katoliških organizacij, revij, časopisov, Mohorjeve družbe iz Gorice in Celovca in na pobudo duhovnika in pesnika dr. Stanka Janežiča ustanovili Literarno nagrado "Vstajenje" v Trstu. Namenjena je zamejskim in zdomskim pesnikom, pisateljem in znanstvenikom, ker

ustvarjajo v težjih razmerah kakor v matični domovini, imajo manjši odziv in navadno tudi ne dosežejo nobenega drugega javnega priznanja. Nagrado dobi delo, ki je na umetniški višini, temelji na vrednotah zahodnoevropske kulture in krščanstva, znanstveno delo pa na trdnih znanstvenih osnovah, izšlo pa je v letu pred podelitvijo nagrade. Podelitev nagrade bo javna na večeru Društva slovenskih izo-

Foto J.M.P.

bražencev, da bi ljudem prikazali bogastvo in mnogovrstnost zamejske in zdomske ustvarjalnosti, pesnikom, pisateljem in znanstvenikom pa dali vsaj skromno javno priznanje in se jim zahvalili za njihov trud. Na prireditvi se bomo prijateljsko srečali z nagrajencem - če bo mogoče -, na vsak način pa bomo predstavili njegovo celotno delo z referatom in branjem iz njegovih del.

Nagrada se bo podeljevala v velikonočnem času, zato se imenuje "Vstajenje". Seja za določitev nagrade bo na velik teden, sklicuje jo predsednik, odločitve se sprejemajo z večino glasov.

Na sestanku je bil izvoljen odbor petih članov, ki bo skrbel za nagrado in jo podeljeval. Izvoljeni so bili: ravnatelj dr. Anton Kacin, pisatelj in časninar Franc Jeza in prof. Martin Jevnikar iz Trsta, dr. Rafko Vodeb, duhovnik, pesnik in profesor v Rimu in pisatelj Lev Detela z Dunaja. Ker ima prof. Martin Jevnikar najboljši pregled nad zamejsko in zdomsko literaturo, ki jo zbira in o njej poroča na Radiu Trst A, v Mladiki in Literarnih vajah, postane predsednik in pošlje odbornikom vsako leto mesec dni pred sejo za nagrado seznam knjig, ki so izšle v zadnjem letu. Komisija je neodvisna od strank in društev, sama se dopolnjuje in sama skrbi za denar in podelitev nagrade.

Leta 1969 je odstopil Lev Detela, ker je bil na Dunaju preveč oddaljen. 20. maja 1971 je odstopil Rafko Vodeb, ker se je vrnil v domovino. Namesto njiju sta bila izvoljena prof. dr. Zora Tavčar Rebula, pesnica in pisateljica, in prof. dr. Zorko Harej, skladatelj in pevovodja. 18. aprila 1974 je odstopil Franc Jeza zaradi nesoglasja pri podelitvi nagrade skladatelju Ubaldu Vrabcu. Njegovo mesto je sprejela pesnica in kulturna delavka Ljubka Šorli Bratuž iz Gorice. 8. novembra 1983 je odstopil dr. Anton Kacin zaradi let, na njegovo mesto je bil izvoljen Marij Maver, urednik Mladike in kulturni delavec. 30. aprila 1993 je umrla Ljubka Šorli Bratuž, namesto nje je bila izvoljena prof. Diomira Fabjan Bajc. Leta 1999 je odstopil iz komisije njen dolgoletni predsednik prof. Martin Jevnikar. Pristopili pa so prof. Robert Petaros, prof. Lojzka Bratuž in prof. Neva Zaghet. Od 1973 poklanja denar Zadruga kraška banka na Opčinah in nagrado podeljuje njen predstavnik.

Kratke

Tečaj za urejanje in vodenje manjših knjižnic

Knjižnica Dušana Černeta (KDC), ki ima sedež v Ul. Donizetti 3 v Trstu, postopoma informatizira svoje kataloge, inventarje in bibliografije. Zato pripravlja tečaj za uporabo računalniške opreme WEBLIS-TEKA, ki je uskladjena s knjižničarsko računalniško opremo, ki se uporablja v Sloveniji, a je posebej primerna za urejanje in upravljanje manjših, zlasti specializiranih, šolskih in društvenih knjižnic.

Tečaj je v prvi vrsti namenjen sodelavcem same KDC, vendar knjižnica ponuja možnost brezplačnega obiskovanja tečaja tudi drugim interesentom, zlasti odgovornim za šolske in društvene knjižnice.

Tečaj bo vodil strokovnjak za knjižničarstvo s tržaške univerze dr. Robi Sturman. Predvidenih je 8 popoldanskih triurnih srečanj, po dvakrat na teden.

Prvo srečanje bo v četrtek, 27. aprila, ob 15. uri v prostorih KDC v Ul. Donizetti 3 v Trstu. Prijave vsak dan od ponedeljka do četrтка od 9. do 12. ure ali osebno na sedežu ali na telefonski številki 040/662407, po faksu 040/633307 oz. na elektronskem naslovu kdc@spin.it.

Umrla pevka zabavne glasbe Majda Sepe

Po hudi bolezni je umrla Majda Sepe, ena največjih dam zlatega obdobja slovenske popevke, je poročal Radio Slovenija. Majda Sepe je, tako kot lani preminula Marjana Deržaj, sodelovala pri oblikovanju slovenske zabavne glasbe po drugi svetovni vojni. Številne njene pesmi je podpisal njen mož, skladatelj Mojmir Sepe. Majda Sepe se je rodila 2. julija leta 1937 v Ljubljani. Nazadnje je pred letom dni izšel dvojni CD z naslovom Sepe Majda in Mojmir: S teboj. Na prvem je 22 pesmi v izvedbi Majde Sepe in na drugem 20 instrumentalnih skladb Mojmirja Sepeta. Majda Sepe ni interpretirala le popevk, temveč tudi šansone.

Sodila je v generacijo Marjane Deržaj, Jelke Cvetežar, Elde Viler, Rafka Irgoliča in Nina Robiča, ki so s skladatelji Juretom Robežnikom, Mojmirjem Sepetom, Bojanom Adamičem in drugimi prispevali k slovesu slovenske zabavne glasbe v 60-ih in 70-ih letih. Med njenimi uspešnicami so človek, ki ga ni, Med iskrenimi ljudmi, Uspavanka za mrtev vagabunde, Pismo za Mary Brown, Ribič me je ujel in Šušarski most. Po srednji glasbeni šoli je Sepetova nastopala z Ljubljanskim jazz ansambлом, s katerim je leta 1956 gostovala v Parizu. Leta 1960 je nastopila tudi na prvem Jazz festivalu na Bledu, kasneje pa nekajkrat na festivalu Slovenska popevka.

Gledališka šola pri SSG-ju

V Slovenskem stalnem gledališču pod okriljem skupnega projekta z Zvezo slovenskih kulturnih društev in Slovensko prosveto se v teh dneh začne oblikovanje gledališke šole. Potreba po profesionalnem usposabljanju mladih, ki bi želeli posvetiti življenje igralskemu poklicu, je v našem prostoru in v SSG posebno občutena.

Po sklepu upravnega sveta SSG je bila priprava gledališke šole zaupana Maji Lapornik, ki bo odgovorna, da v prihodnjih mesecih izoblikuje smernice in konkretne poteze projekta. Pouk se bo pričel z začetkom prihodnjega šolskega leta, pred tem pa bo stekel krajši tečaj v sodelovanju z Deželnim zavodom za poklicno izobraževanje. Maja Lapornik, ki je v ponedeljek uradno podpisala pogodbo, končuje doktorat na AGRFT v Ljubljani.

4. Natečaj radijskega odra za izvirno radijsko igro

Ob 60-letnici delovanja razpisuje radijska igralska družina Radijski oder brezimni natečaj za izvirno, še neobjavljeno in nepredvajano radijsko igro. Obvezna tema je "upanje" v najširšem smislu, ki jo lahko avtorji oblikujejo v poljubni dramski obliki. Igra naj ne traja več kot 40 minut.

Predvidene so tri nagrade: prva znaša 700 evrov, druga 500 evrov in tretja 300 evrov. Nagrajena in morebitna priporočena dela bo Radijski oder uvrstil v svoj program.

Besedila v dveh tipkanih izvodih (format A4) je treba poslati do 31. maja 2006 na naslov Radijski oder, ul. Donizetti 3, 34133 Trst. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in njegov naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro.

NAGRADA VSTAJENJE 2005

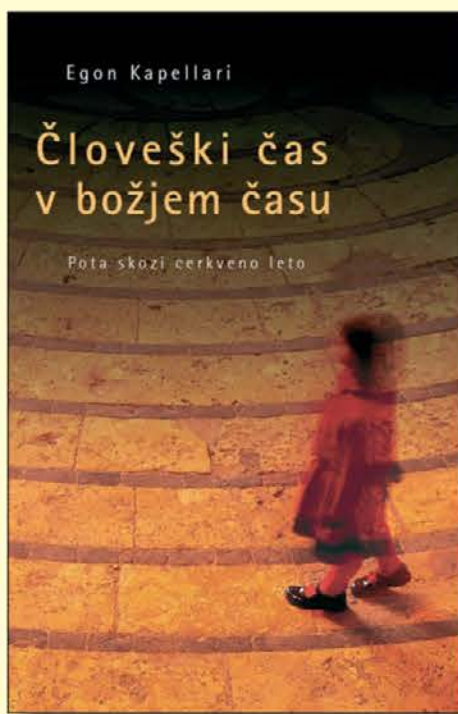
43. literarna nagrada Vstajenje za leto 2005

Dne 11. aprila se je sestala v Trstu na sedežu Slovenske prosvete v Donizettijevi ulici št. 3 komisija literarne nagrade Vstajenje, ki jo sestavljajo prof. Lojzka Bratuž, prof. Robert Petaros, prof. Zora Tavčar, dr. Zorko Harej, prof. Diomira Fabjan Bajc, prof. Neva Zaghet in urednik Marij Maver.

Iz lanske izvirne knjižne bere je komisija pregledala 32 del zamejskih in zdomskih avtorjev z letnico 2005. Odločila je, da nagrado prejme pisateljica LIDA TURK za romansirano biografijo Zora in za svoje dosedanje literarno in kulturno delo. V duhu njenih pretanjenih črtic Le šepet je, ki ga slišim o Njem (GMD, 2003) je v delu Zora posrečeno orisala lik tragične slovenske junakinje v obdobju najtemnejšega fašističnega nasilja. Delo je napisano s plemenitim humanističnim pristopom in v privlačnem pripovednem slogu.

Denar za nagrado je prispevala ZADRUGA KRAŠKA BANKA z Opčin.

Podelitev nagrade je bila v ponedeljek, 24. aprila, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v Trstu, Donizettijska 3.

Egon Kapellari
ČLOVEŠKI ČAS V BOŽJEM ČASU

Kdor v svojem življenju daje prostor Bogu, pridobiva in izpolnjuje svoj čas. Pričujoča knjiga k temu pomaga s poglobljeno pozornostjo do cerkvenega leta.

V verskem življenju gre za to, da iščemo in najdemo sledi.

Mislimo na božjo sled, ki se vleče iz dneva in dan.

Izbor misli škofa Kapellarija o tem je prvič povzet v eni knjigi.

Govori o vseh dobah in dneh cerkvenega leta.

Bogato ilustrirano knjigo so sozaložile tri Mohorjeve:

Celjska, Celovška in Goriška.

Vezano, 258 strani, 5.950 SIT, 24,83 €

SNG Ljubljana v gledališču Verdi v Gorici Traviata spet privabila številno občinstvo

ga v drugega. Naivnega, a hkrati strastnega liričnega tenorja je prevzel Branko Robinšak, ki je igral Alfreda, Violettinega ljubimca. Otožna zgodba pripoveduje o težavni ljubezni med plemičem in kurtizanko, ki se mora trpeče odpovedati svojim čustvom, a vendar doživi odrešenje na smrtni postelji, ko sme ponovno zagledati svojega ljubljene. Nesrečni odnos med likoma sta pevca uspešno prikazala tudi s pomočjo baritona Marka Kobala v vlogi Alfredovega očeta Giorgia Germonta, za katerega sta značilni vokalna čistost in plemenito petje. Trije solisti so do konca vztrajali s polnim, čustvenim

glasom in si skupaj z ostalimi člani zboru, ki ga je pripravila Martina Batič, zaslužili dolgotrajen aplavz. Režiser Lutz Hochstraate je poskrbel tudi za učinkovit mišičen prikaz bikoborbe, saj je v drugo dejanje vnesel kratek španski ples, s katerim sta gibljivi telesi Ksenije Kovač in Dana Rusa prevzeli vso pozornost publike. Ne nazadnje gredo čestitke tudi glasbenikom, ki so se morda na začetku zdeli nekoliko negotovi, a so se kmalu zatem izkazali v težko uskladjivih in kompleksnih melodijah.

mo. Skoraj tri ure je dvanajst mogočnih glasov odlično podajalo Piovovo besedilo, obenem pa so nastopajoči tudi z ustreznimi gibi, ki jih je koordiniral Ivo Kosi občuteno spremljali dogajanje. Barvitost dela so še ojačili bogati kostumi Bettine Richter in elegantna scenografija Rudolfa Rischerja. V glavni vlogi Violette Valéry se je posebno izkazala Martina Zadro, ki je z navidezno lahkoto prehajala od lirične umirjenosti do dramatične napetosti, čudovito obvladala tako višji kot nižji register glasu in spretno prehajala iz ene-

ga v drugega. Naivnega, a hkrati strastnega liričnega tenorja je prevzel Branko Robinšak, ki je igral Alfreda, Violettinega ljubimca. Otožna zgodba pripoveduje o težavni ljubezni med plemičem in kurtizanko, ki se mora trpeče odpovedati svojim čustvom, a vendar doživi odrešenje na smrtni postelji, ko sme ponovno zagledati svojega ljubljene. Nesrečni odnos med likoma sta pevca uspešno prikazala tudi s pomočjo baritona Marka Kobala v vlogi Alfredovega očeta Giorgia Germonta, za katerega sta značilni vokalna čistost in plemenito petje. Trije solisti so do konca vztrajali s polnim, čustvenim

Marta Lombardi

SCGV Emil Komel / Snovanja 2006 Orkester slovenskih obetov v Gorici

Katja Činč

Domen Lorenz

Anže Vrabc in Tomaz Habe

V okviru Snovanj 2006, ki jih v Gorici prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, je 19. t.m. v Kulturnem centru Lojze Bratuž nastopil simfonični orkester Srednje glasbene in baletne šole Ljubljana. Prestižna šola, ki od ustanovitve leta 1953 pedagoško, umetniško in številčno raste, dosega s svojimi solističnimi, komornimi, zborovskimi in orkestralnimi nastopi doma in na tujem zavidljiv ugled in dobiva zasluzena priznanja. Doslej je na njej diplomiralo prek 1500 glasbenikov, od katerih so mnogi postali mednarodno priznani umetniki in pedagogi. Simfonični orkester omenjene šole, ki je bil ustanovljen skupno s Solo, uvaja dijake v orkestralno igro in spozna-

vanje literature, najboljšim učencem pa omogoča, da nastopajo kot solisti. V letošnjem letu šteje orkester 74 dijakov, ki so tudi v Gorici dokazali, kakšen je lahko domet discipline in talenta. V prvem delu koncerta so se s sočnimi klasicističnimi skladbami W.A. Mozarta poklonili solnograškemu geniju ob 250-letnici njegovega rojstva. Po uvodni Simfoniji v g-molu KV 550 je na oder stopil izvrstni mladi violinist Domen Lorenz, ki je z Allegrom koncerta za violino in orkester KV 218 pokazal svojo nadpovprečno nadarjenost. Za njim je nastopila odlična pianistka Katja Činč, ki je doživeto izvedla Allegro koncerta za klavir in orkester v A duru KV 488. Drugi del kon-

certa je z zahtevnim Šostakovičevim koncertom za klavir in orkester št. 2 - ob stoletnici rojstva ruskega skladatelja - briljantno uvedel mladi Anže Vrabc, sicer dijak Tehniškega šolskega centra v Novi Gorici in gojenec Sijavuša Gadžijeva. Orkestraši pod vodstvom Tomaža Habeta so počastili še en življenjski jubilej: ob 65-letnici rojstva slovenskega skladatelja Alojzija Srebotnjaka so izvedli njegovo Suito iz baleta Trobenta in vrag. "Cvet slovenskih glasbenikov" je sklenil goriški koncert s pravim "ognjemtom" elegantne romantične Uverture sočne Glinkove opere Ruslan in Ljudmila.

DD

Aktualno

Sabotinski kamni ali sabotinske "balote"

Vsi, ki poznate Novo Gorico, dobro veste, da je napis "NAŠ TITO" na hribu Sabotin, ki se dviga nad Gorico, bil in bo vsaj nekaterim trn v peti. Iz kamnov, ki tvorijo ta napis, so nastali že najrazličnejši napisi in vedno, ko hrib ovija megla, se pri Novogoričanih zastavlja vprašanje: "Kaj bo pa sedaj napisano na Sabotinu?" Ko se razjasni, meščani z daljnogledi buljijo v vrh gore in včasih celo odkrijejo kaj novega, kar so nepridipravi v megli napisali, največkrat pa po megli ostaja stari napis "NAŠ TITO", ali kot temu kratko v Novi Gorici rečejo: "Po Titu-Tito!" Sploh pa je maršal za novogoriške kot tudi za del goriških meščanov zelo privlačen. Ko so v tamkajšnjem mestnem gledališču igrali znano komedijo Radoslava Zlatana Dorica: Kako smo ljubili tovariša Tita, so bile vstopnice že nekaj dni pred vsako predstavo razprodane!!! Tudi to je eden od dokazov, da se del meščanov obeh Goric vsaj s čustvi rad vrača v realistični čas, ko je nastajalo mesto na tamkajšnjih njivah in močvirju, po katerem smo se kot mulci tolikokrat podili ... Na beograjski univerzi končuje

doktorat iz arhitekture dama, ki ima po nonotu korenine na Tolminskem. Nono je izhajal iz prijazne vasice v tolminskih hribih in je končal univerzo v Ljubljani, nekaj časa je živel v Splitu in končno pristal v Beogradu, se tam zaposlil, ustvaril družino in tam je tudi pokopan. Zgodba, podobna kdo ve kolikim iz naših primorskih lofov in dolin. Dama se najavi, me obiše in skupaj greva v mesto vrtnic, (tako je nono vedno imenoval Novo Gorico), da narediva fotografijo spome-

nika letalcu Edvardu Rusjanu. Mimogrede še fotografirava njegovo rojstno hišo na Rafutu, da bo vse to vnesla v doktorsko tezo. Po obvezni kavi, krajšem sprehodu in moji razlagi o nastanku in razvoju Nove Gorice, jo mahneva na severni del mesteca, na parkirišče pred večjo zelenico. Tu jo najprej podučim, da je del te zelenice še do nedavnega bil last nuncie Marjuče. Tako smo lastnico imenovali, saj je imela v tistih realističnih časih tam vzorno obdelano njivo z

enkratnim goriškim radičem, zelenjavo in celo rožami... Tam je bilo njeno delovno mesto. Tja je hodila z "bičikletu na žrnado", kot smo tedaj rekli, in se otovorjena z dvema "košema z bičikletu" zopet vračala proti večeru domov. Tisti radič in zelenjavo je drugo jutro "prešvercala" čez "konfin" na plac v staro Gorico. Ko je vse prodala, si je obvezno kupila kavo, včasih copate, mimogrede pa še redno zavila v Katoliško knjigarno in v zahvalo vzela svečo za večno luč za domačo cerkev, ker je imela srečo, da je carinik, ko je "šla čez konfin" v Italijo z radičem in zelenjavo, ni "nagnal nazaj domov!" Danes je ta travnik kraj, kamor novogoriška gospoda vodi na špancier pse, včasih vidim tam tudi kakšno mačko, in tako pognojijo spomin na njivo šjore Marjuče, čeprav sem z žalostjo prav te dni prebral, da bo kmalu tudi tega konec, saj bo tam zrastle nov center za novo bodočnost mesta.

Beograjski dami, kot se spodobijo, predstavim tudi sabotinski napis, ki se od tam enkratno vidi. Ona pa vsa vzhičena: "Poglejte, kako se napis 'NAŠ TITO' lepo usklaja s to arhitekturo, ki jo imava pred seboj!" In pokaže na enkratne špičaste stanovanjske bloke. "Pa ne samo to. Rekli ste, da je to za nama katedrala. Vidite zvonik! Na kaj vas spominja? Ko ste bili tudi vi Titov pionirček, ste nosili Titovo štafeto pred dnevom

mladosti. V Beogradu smo celo imeli Muzej Titovih štafetnih palic, kdo ve, če ni arhitekt, ki je projektiral ta zvonik, dobil zanj prav tam inspiracij? Poglejte, kako je realistična arhitektura inspirirana po maršalu, tu, v mestu vrtnic, kot je Novo Gorico imenoval moj nono! Nekaj takega mi v Beogradu nimamo, čeprav imamo Novi Beograd, pa to je tam čez Savo, nimamo pa v mestu Beogradu takšne enkratne Titove arhitekture, kot jo imate vi. Na to bi morali biti ponosni, saj

stopate v svet, ko ne bo več "konfinov", mi pa jih bomo še imeli ... Tudi če boste zmetali vse tiste kamne s Sabotina, veste, dragi gospod, bo ta maršalova arhitektura tu s tem zvonikom, ki simbolizira Titovo štafeto palico, ostala, pa zakaj naj bi ne ostal še napis "NAŠ TITO?" - Bil sem tiho, si mislil svoje, priznam pa, da je beograjska dama tokrat videla mnogo več, kot vidimo mi, ki smo z mestom vrtnic dnevno povezani.

Ambrož Kodolja

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Drevesu v cvetju ne veruj;
ko bereš sad, se ga raduj!

(Reki)

Enkrat le je cvetja čas;
ko on mine, v veke zgine,
v veke zgine njega kras.

(Pomlad)

Kratke

Nemo propheta in patria...

... stranka Slovenske skupnosti, z vsem spoštovanjem, ki jo imam do nje, predstavlja četrtno ali največ tretjino manjšinske stvarnosti. (Rudi Pavšič, Primorski dnevnik, 6. 4. 2006).

Prodi 50-54%

Berlusconi 45-49% (Nexus exit poll, 10. 4. 2006, 15.00)

Pokrajinsko tajništvo SSK o volitvah

Foto IG

V sredo, 19. aprila, je po volitvah zasedal pokrajinski svet Slovenske skupnosti. Kot piše v tiskovnem sporočilu, je Slovenska skupnost že tretjič zaporedoma, vsaj z enim kandidatom, prisotna v vseh izvoljenih telesih na Tržaškem, od rajonskih svetov prek občin do pokrajine. Po zadnjih volitvah je med njimi veliko novih obrazov, ki so želi enkratne uspehe, tisti pa, ki so ponovno kandidirali, so bistveno povečali svoje preference.

Pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik je poudaril, da je največ preferenc v levosredinski koaliciji za tržaški občinski svet prejel prav kandidat Slovenske skupnosti Igor Švab, med vsemi kandidati za tržaške rajonske svete je prvi po številu preferenc predstavnik SSK, z novim svetovalcem Zoranom Sosičem je SSK potrdila svojo prisotnost na pokrajini, v miljskem občinskem svetu, v katerega je bil potrjen Danilo Šavron, in v treh izmed sedmih rajonskih svetov tržaške občine bodo edini slovenski svetovalci predstavniki SSK.

Vsi novoizvoljeni predstavniki Slovenske skupnosti bodo zaradi visoke podpore volivcev sedeli v rajonskih in občinskih svetih ter na pokrajini tudi, če bi na balotaži ne prodrla levosredinska koalicija.

Na prvem pokrajinskem svetu SSK po parlamentarnih in upravnih volitvah je Močnik z velikim zadovoljstvom pozdravil izredni uspeh Marjetice, ki je v povezavi s SSK postala prva stranka leve sredine v Trstu. Nobenega dvoma ni, da imajo za ta uspeh glavno zaslug slovenski volivci, katerim se je Močnik iskreno zahvalil za zvestobo, podporo in izkazano zaupanje. "Volivci so nagradili izbire in politiko Slovenske skupnosti, naše zahteve morajo imeti odslej nujno drugačno težo in tega se pri Marjetici in v koaliciji dobro zavedajo. S takim rezultatom lahko pogledaš vsakomur v oči," je poudaril Močnik.

V nadaljevanju je analiziral volitve za rajonske svete. Na Vzhodnem Krasu je daleč največ glasov med vsemi tržaškimi kandidati prejel Marko Milkovič, ob njem je bil s številom preferenc, ki je presegljo pričakovanja, izvoljen tudi Marko De Luisa. Rezultat je toliko bolj upoštevanja vreden, ker sta se oba prvič predstavila na volitvah. Na Zahodnem Krasu ima Slovenska skupnost v povezavi z Marjetico tri predstavnike (Niko Tence, Ivo Starc, Igor Daneu), ki so se vsi zelo dobro uveljavili. Kot je znano, je v obeh kraških sosvetih v večini leva sredina, v mestu pa je povsod zmagala desnica. V teh telesih bo delo naših predstavnikov, Aleksandra Furlana, Sergija Petarosa, Edvarda Krapeža, Borisa Slame in Igorja Pavla Merkuja, še toliko bolj dragoceno, zlasti spričo dejstva, da bodo v treh mestnih sosvetih predstavniki SSK edini slovenski svetovalci, je poudaril Močnik in dodal, da so vsi kandidati SSK še povečali število osebnih preferenc. Ob teh izidih pa gre izpostaviti tudi zaskrbljivo dejstvo, da je v večini rajonskih svetov leva sredina izgubila kako svetovalsko mesto. Krivdo je treba iskati v sami levi sredini, ki je po nepremišljeni izbiri šla na volitve z ločenimi listami, in ne v koaliciji. To stanje je še posebno zaskrbljivo na Vzhodnem Krasu, kjer bo v rajonskem svetu tokrat sedelo devet svetovalcev leve sredine in sedem predstavnikov desnice.

Edinstven rezultat je na tržaških občinskih volitvah dosegel Igor Švab, ki je zbral največ preferenc (694) v levosredinski koaliciji.

Do izrednega rezultata je prišlo tudi v Miljah, kjer je Danilo Šavron četrti v koaliciji po številu preferenc in edini Slovenec v občinskem svetu, ki se po desetih letih vrača v roke leve sredine za pičlih 37 glasov.

Na pokrajinskih volitvah je dosegel visok odstotek glasov Zoran Sosič, ki se je najbolje uveljavil na listi Marjetice-SSK. Zataknilo pa se je pri Močnikovi kandidaturi, ki po oceni pokrajinskega sveta SSK ni bila uspešna zaradi slabe krajeve volilne kampanje, nekateri pa so na seji iskali razloge tudi v dejstvu, da so bili v Nabrežini nagrajeni domačini. "Škoda, izgubili smo zgodovinsko priložnost, da bi imeli dva predstavnika na pokrajini," je dejal Močnik in zaključil: "Vsekakor smo na volitvah pokazali močan znak prenovitve. Imamo mlade sile. Vsi izvoljeni so povečali število glasov. Marsikdo je pred volitvami mislil, da smo odpihnjeni, to pa ni popolnoma nič res!"

Sledila je poglobljena razprava o volitvah, v katero so posegli skorajda vsi člani pokrajinskega sveta. Pri vseh je bilo opaziti zadovoljstvo z izidi, pa tudi z vlogo, ki jo bo morala imeti stranka v manjšini in v levi sredini.

Sejo je vodil pokrajinski predsednik SSK Sergij Mahnič, ki se je v začetku spomnil pred kratkim preminule kulturne in politične delavke ter članice pokrajinskega sveta SSK Nadje Maganje Jevnikar. V spomin in zahvalo so se ji prisotni poklonili z enominutnim molkom.

Volilni izidi na krajevnih in vsedravnih ravni so za Slovence v Italiji, še posebno pa za tržaške Slovence, priložnost za razmišljanje o sedanjih in bodoči strategiji naše narodne skupnosti. Vsestranske volitve so dokazale, da je samo v slogi in enotnem nastopanju mogoče izpostaviti alternativen program desnemu zavezništvu. Kljub razvejani paleti strank, ki sestavljajo levosredinsko koalicijo na vsedravnih ravni, je prišlo, in to celo kljub novemu volilnemu zakonu, do epohalnega zasuk: leva sredina je prvič na vsedravnih ravni prehitela nasprotni tabor v obeh domih parlamenta.

Čeprav je še preuranjeno napovedovati prihodnost novi Prodijevi vladi, bi se lahko zamislili ob dejstvu, da so vse prve violine italijanske leve sredine vsaj v volilni kampanji odigrale isto partituro, brez nepotrebnega solističnega virtuoizma, ki lahko spravi s tira tudi najbolj uglašen orkester.

Še bolj presenetljiv pa je bil rezultat na tržaški ravni, kjer je leva sredina "remizirala"

Po volitvah

S ponosom naprej!

dvakrat z vodilnim desnim zavezništvom, ki je imel v prejšnji mandatni dobi trdno v rokah tako tržaško občino kot pokrajino.

O pomenu rezultata balotaže poročamo obsežno na drugem mestu, ne glede na končni rezultat pa je na dlani, da je Slovenska skupnost na Tržaškem zabeležila izjemen rezultat s svojimi kandidati. Celotno tržaški Piccolo ni mogel mimo dejstva, da je predstavnik Slovenske skupnosti Igor Švab prejel največ preferenčnih glasov med vsemi kandidati levosredinskega zavezništva za občinski svet. Isto bi lahko zapisali tudi za rajonske svete, kjer so se kandidati edine slovenske stranke uveljavili s prepričljivimi osebnimi rezultati, ki pa niso samo to: gre za prepoznavanje dobrega dela tržaških Slovencev in priznanje načel samostojnega zastopstva na političnem področju.

Marjetica je v povezavi s hra-

stom Levih demokratov omogočila tudi ponovno izvolitev Miloša Budina v parlament, tokrat v poslansko zbornico. Če je še pred volitvami Novo Delo "predvolilno" spraševalo Miloša Budina, kako bo, v luči verbalne dialektike med strankami, predstavljal tudi Slovensko skupnost, bi veljalo na tem mestu izpostaviti Budinov odgovor: "Jasno pa je, da je interes nas vseh, da na osnovi jasnih programov (v našem primeru spoštovanje vseh identitet in pošteno izvajanje zaščitnega zakona) bomo oblikovali solidno enotnost v Oljki, ki bo motor enotnosti celotne koalicije."

Skupni interes vseh Slovencev, ki so na volitvah podprli slovenske kandidate, od parlamenta do rajonskih svetov, je prav ta: da se končno uredi in pošteno izvajajo določila zaščitnega zakona. To je vodilo in vezilo vseh slovenskih izvoljenih predstavnikov z volilnim telesom, to je s slo-

vensko skupnostjo, pa naj si bo z malo in/ali veliko začetnico!

Razglabljanje, zakaj smo Slovenci v Italiji seštevek manjšin, Južni Tirolci in Valdostanci pa politični zrel subjekt, ki je dosegel celo, da se zaradi manjšinske zaščite v njihovih okrožjih drugače voli za poslansko zbornico, bi zahtevalo preveč koristnih energij, ki jih bo treba investirati v reševanje dnevnih problemov naše skupnosti, ki s časom, žal, postajajo kronični. Treba je postati - končno - normalna družba, kjer se složno razpravlja in deluje v smer blaginje skupnosti.

Poudarjanje pojma skupnosti pa predpostavlja pokončnost, premočrtnost, ponos in pogum s strani posameznikov, ki to skupnost sestavljajo, še bolj pa od tistih, ki to skupnost predstavljajo navzven. Treba se je zavedati, da smo v času usodnih odločitev. Nekaj skupnih korakov smo že opravili, veliko pa nas še čaka. Od nas in od naše - ne samo politične - zrelosti pa je odvisno, koliko poti bomo znali prehoditi skupaj. Kot skupnost.

Peter Rustija

Fanta - balotaža
Kaj če zmaga ...

BASSA POROPAT

Peter Močnik

Zmaga Dipiazze bi pomenila tudi zmago protislovenske politike, ki jo v Trstu vodita Camber in Menia. Nadaljeval bi se pohod na naše pravice, krčenje podpor našim društvom, zapiranje naših šol. To niso grožnje, ampak bilanca petletnega dela desnih uprav na pokrajini in na obč-

ni. Tudi vprašanje naše zakonske zaščite bi bilo še vedno na slepem tiru - kot sedaj. S padcem meje med Italijo in Slovenijo naslednje leto pa bi se Trst dokončno usodno zaprl v samega sebe in bil obsojen na ekonomski propad. To je najslabši scenarij za mesto, od kar se je na političnem prizorišču pojavila Lista za Trst.

Za zmago Scoccimarra bi lahko rekli isto. Kot doslej bi pokrajina zanemarjala vlogo povezovalca teritorialnih enot, še naprej bi zanemarjala vse pristojnosti, ki jih ima, npr. na področju kmetijstva, gorskih skupnosti in razvoja turizma.

ROSATO

Foto Kroma

Popolnoma obraten scenarij pa se obeta z zmago obeh kandidatov leve sredine, in to iz preprostega razloga, ker sta koaliciji predstavili popolnoma različna programa. Skratka, naslednji konec tedna si bomo (smo si, op. ur.) zakokcali 10 let prihodnosti mesta.

Igor Švab Najprej bi se rad zahvalil vsem volilkam in volilcem za izkazano zaupanje. Take osebne uveljavitve si nisem nadejal, še manj pa pričakoval. Zavedam se, da me sedaj čaka velika in odgovorna naloga v tržaškem občinskem svetu.

Stranka Slovenske skupnosti, ki je na volitvah sodelovala na listi Marjetice, je dosegla pomemben uspeh z izvolitvijo svojih kandidatov.

Naše mesto, pa tudi pokrajina imata velike možnosti razvoja in rasti. Otresti se morata svoje nacionalistične ostrine, ki je preveč let krojila grenko usodo teh krajev. Ko bodo čez približno leto in pol kočno odpravljene meje s sosednjo Slovenijo, Trst lahko črpa iz tega zgodovinskega dogodka nove pobude za svojo prihodnost. Desnosredinske uprave so pokazale svojo zaprtost in svoj odklonilni odnos do zgodovinske prisotnosti slovenske

DIPIAZZA

Foto Kroma

narodne skupnosti, zato je na balotaži pomemben vsak glas, da lahko mestu Trstu in pokrajini zagotovimo napredne uprave, ki bodo zagotovile svetlejšo prihodnost tako na gospodarskem kot tudi kulturnem področju.

Marko De Luisa Zmaga Dipiazze in Scoccimarra na balotažnih volitvah za župana tržaške občine oziroma predsednika tržaške pokrajine bi pomenila za Slovence ponovno petletno obdobje zapostavljanja, načrtnega zastupljanja ozračja in vz-

trajanja pri neuresničevanju določil zaščitnega zakona, posebno s strani v tem smislu zelo aktivnega desnega dela zavezništva. Imeli smo dovolj priložnosti za spoznanje, da od takih uprav nimamo kaj dobrega pričakovati.

Od zmage Ettoreja Rosata in Marie Terese Bassa Poropat torej preobrata na vrhu tržaške občinske in pokrajinske uprave - pa lahko Slovenci najprej upravičeno pričakujemo razjasnitev na lokalnem obzorju, umiritvev ozračja, normalizacijo odnosov in končno tudi upoštevanje. Saj je še živ spomin na vzdušje iz časa Illyjeve uprave, ko je bilo v Trstu začuti novo klimo v odnosih do

SCOCCIMARRO

slovenske komponente tržaške stvarnosti. Če se navežemo na izid prvega kroga občinskih in pokrajinskih volitev ter na izide volitev za sestavo rajonskih svetov, predvsem tam, kjer ima levosredinska naveza večino, je vsem jasno, da imata dva nasprotna možna izida balotažnih volitev čisto nasprotno učinke, tako rečeno kot dan in noč: eno je namreč sedeti v opoziciji, drugo je imeti večino v svetu, biti zraven pri odločanju. Eno je biti glasni, vztrajni, nadležni, pa vendar "glas vpijočega v puščavi", spet drugo pa imeti za sogo-vornika naklonjeno upravo, ki upošteva mnenja, predloge, spodbude, priporočila in ugovore, ki prihajajo od "zavezniških" rajonskih svetov. In končno, kot prvi konkretni

učinek, bi zmaga obeh levosredinskih kandidatov prinesla za nameček tudi nekaj več izvoljenih slovenskih predstavnikov tako v tržaški občinski kot tudi pokrajinski svet, kar je vsekakor pozitivno.

PR

Zelo odmevna kulturna pobuda

Koroški kulturni dnevi v Ljubljani 2006

Kot je v krajšem predstavitvenem sestavku zapisala podpredsednica Društva slovensko-avstrijskega prijateljstva (DSAP) Majda Fister, so bili Koroški kulturni dnevi zasnovani že proti koncu šestdesetih let preteklega stoletja. Pred dvajsetimi leti so koroški Slovenci predstavljali sredi Ljubljane svojo ustvarjalnost, potem pa se je tradicija, žal, prekinila. Člani DSAP-a so zato sklenili, da bodo Koroške kulturne dneve obnovili kot stalnico, a vendar z novo vsebino. Poleg njih skrbi tudi občina Maribor za širjenje ustvarjalnosti koroških Slovencev, in sicer z vsakoletnim nizom prireditev v jesenskem času. Nove Koroške kulturne dneve v Ljubljani je DSAP organiziral že trikrat. Letošnjo prireditev so sooblikovali skupaj s Slovensko prosvetno zvezo, Krščansko kulturno zvezo in Narodopisnim inštitutom Urban Jarnik iz Celovca. Program letošnjih kulturnih dnevo je obsegal predstavitev koroških likovnikov, literatov in glasbenih ustvarjalcev, predstavitev knjižnih monografij o življenju Korošcev. V

ospredje pa sta prišla tudi gledališka dejavnost in znanstveni posvet o vlogi koroških Slovencev v slovensko-avstrijskih odnosih. Likovna razstava bratov Čertov iz Sel predstavlja nenavadno sožitje treh bratov-umetnikov, ki vsak

nastopa doma in v tujini ter je posnel že tri zgoščenke, je spremljala tamburaška skupina Tamika iz Železne Kaple z zanimivo novo tamburaško literaturo. Znanstveni vodja Narodopisne-

po svoje in v svoji tehniki izražajo umetnostne težnje sedanjega časa, povezanega s tradicijo preteklosti in vgrajenosti v specifičen mejni prostor med dvema kulturama. Koncert moškega pevskega zbor SPD Trta iz Žitare vasi, ki deluje že preko 30 let in ki redno

ga inštituta Urban Jarnik iz Celovca Martina Piko je predstavila tri monografije etnologinje dr. Marije Makarovič. Dela Makarovičeve, ki vsebujejo opise in pričevanja o življenju koroških Slovencev, predstavljajo tri značilne slovenske vasi na Koroškem: Sele, Korte in Vogrče.

Današnje literarne ustvarjalce med koroškimi Slovenci pa so predstavili na literarnem večeru, na katerem so sodelovali literarni ustvarjalci, ki jih je predstavil odlični poznavalec koroške literature dr. Matjaž Kmecl.

Lutkovna predstava Mojca Pokrajculja je bila namenjena povezovanju najmlajših rodov gledališnikov obeh dežel in je ponudila tudi otrokom prvo vedenje o koroški kulturi.

Koroški kulturni dnevi so se sklenili v dvorani Državnega sveta RS s posvetom z naslovom Vloga koroških Slovencev v slovensko-avstrijskih odnosih, pri katerem so sodelovali predstavniki društev, politike, znanosti in javnosti z obeh strani meje.

Kot poudarjajo organizatorji, so zaradi posebnega pomena Koroških kulturnih dnevo vse prireditve podprli Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Kulturni forum pri Veleposlaništvu republike Avstrije, javno podjetje Energetika Ljubljana, Bank Austria Creditanstalt, Gorenje Velenje, Agrosaad, ter MO Ljubljana.

Kot nam je dejal tajnik KKZ Andrej Lampichler, so si organizatorji prizadevali, da so bile prireditve dobro obiskane, kar seveda navdaja z upanjem, da bodo novi Koroški kulturni dnevi našli svoj prostor tudi v prihodnosti in sicer zelo pestri ponudbi slovenske prestolnice.

CELOVEC Manjšina - matica

Novi generalni konzul RS na obisku pri NSKS

V sredo, 12.4.2006, je obiskal Matjaž Longar, novi generalni konzul Republike Slovenije v Celovcu, Narodni svet koroških Slovencev. Sprejeli so ga predsednik Matevž Grilc, podpredsednik Rudi Vouk, politični tajnik Marjan Pipp in pa člana predsedstva Gabrijela Partl in Martin Dovjak. Pogovor je stekel tudi o novem zakonu o Slovenceh v zamejstvu in po svetu. Narodni svet koroških Slovencev pozdravlja, da je Državni zbor Republike Slovenije sprejel v torek, 4.4.2006, Zakon o Slovenceh v zamejstvu in po svetu. Tako je nastala pravna osnova za razmerje med Republiko Slovenijo in Slovenci zunaj njenih mej.

Dolga leta smo čakali, da je

prišlo do tega zakona. Življenje bo pokazalo, kako se bo obnesel in kaj bo treba še izboljšati. Prav posebno pozdravljamo dejstvo, da zakon predvideva posebno Ministrstvo za Slovence v zamejstvu in po svetu; tako ministrstvo je imela že Demosova vlada v začetku 90-ih let. S tem se bojo končno popravile napake prejšnjih vlad, ki so skrbel za Slovence v zamejstvu in po svetu postopoma odložile uradnikom brez politične veljave in odgovornosti. Narodni svet koroških Slovencev pričakuje, da bo s tem zakonom pridobilo sodelovanje z vlado Republike Slovenije novo kakovost, v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem ter celega slovenskega naroda.

32. srečanje glasbenih šol Gorenjske in zamejstva Glasbena šola Tomaž Holmar zelo uspešna

O srednja glasbena šola koroških Slovencev, Glasbena šola Celovec, je bila prireditelj 32. srečanja glasbenih šol Gorenjske in za-

Srečanje poteka enkrat letno v organizaciji posamezne glasbene šole na ozemlju, na katerem ta deluje.

Srečanju sta se leta 1984 pri-

mejtva, ki je letos potekalo v Mestni hiši v Borovljah na južnem Koroškem.

družili tudi glasbeni šoli Celovec in Glasbena šola v Kanalski dolini Tomaž Holmar, ki deluje

pod okriljem Glasbene matice in Slovenskega kulturnega središča Planika. Naj spomnimo, da je tako srečanje potekalo lansko leto v Kanalski dolini v Beneški palači.

Vsakoletna srečanja, ki niso tekmovalnega značaja, so na zelo visoki kakovostni ravni, saj posamezne šole pošiljajo na te prireditve svoje najboljše gojence. Razen šole Tomaža Holmarja, ki šteje deset gojencev, vse ostale imajo nad štiristo gojencev, zaradi tega je izbira zelo pestra.

Obstaja tudi dogovor med sodelujočimi šolami, da se vsaka predstavi z različnimi instrumenti. Tako je bilo slišati glas klavirja, harmonike, kitare, trobente, saksofona, violine, ksilofona in marimbe. Slovenske šole so nastopile na srečanju tudi s solopetjem z zelo dobrima baritonista in tenorjema.

Glasbena šola v Kanalski dolini Tomaž Holmar se je predstavila s štirimi gojenkami. Lister Giulia, Kandutsch Elisa in Trossolo Elisabetta so zaigrale na klavir, Ciment Giannola pa na kitaro. Dobro obiskani prireditvi je sledilo družabno srečanje v kulturnem domu Pri Cingelcu na Trati.

R.B.

Prejeli smo O Avstriji in nas

Spoštovano Uredništvo, ob prebiranju zadnje Stevilke Novega glasu z dne 13. aprila sem naletel na članek izpod peresa gospoda A. Tula Avstrija razočarana nad tržaškimi pristaniščem, s katerim bi se le malo, ki vsaj malo pozna razmere v naši luki, lahko strinjal; in to zaradi deloma nepopolnih ali pa netočnih navajanj v članku.

A pojdemo po vrsti.

1) Avtor govori o treh železniških povezavah z luko, medtem ko naštevajo dve in istočasno pozablja, da proga iz Kanalske doline prek Vidma ni - do izbruha 1. svetovne vojne - služila naši luki zaradi meje med Italijo in Avstrijo, ki je stala pri Krminu!

2) Strinjam se, da je nova italijanska oblast, med svetovnimi vojnama, v resnici naredila kaj malo za tržaško luko; uradno je bilo sklenjenih nekaj mednarodnih pogodb za promocijo pristaniškega prometa, a brez vsakega rezultata; vse do šestdesetih let prejšnjega stoletja naša luka ni nikoli preseгла številko iz leta 1913 (3,5 milijona ton).

3) Če je kdo bil v vsem tem času čustveno navezan na luko, je zagotovo to bila uradna Italija, ne pa avstrijski operaterji, ki so bili zmeraj dokaj praktični in so od vsega začetka njegovega razvoja imeli dobre odnose s Koperom. Kar je bilo objavljeno v teh dneh, na žalost ni nič novega, ampak le potrditev dejstva, ki se ponavljajo že vrsto let (vsaj trideset); razlogov za to stanje je precej več in ne gre jih naprtiti samo na pristaniška vodstva, ki so si sledila v raznih obdobjih in ki so seveda imela vsekakor do-

ločeno odgovornost.

4) V članku je tudi rečeno, da so slednja v zadnjih dvajsetih letih skrbela predvsem za razvoj prometa z zabojniki in trajekti (za tovarnjake iz Turčije). Tudi tukaj leži resnica nekje drugje. Glavni vzrok oziroma zasluga za razvoj prometa s trajekti lahko naprimito v bivši Jugoslaviji, ki je onemogočala kroženje cestnemu prometu, in podjetnosti enega od maloštevilnih tržaških poslovnikov, ki je znal izkoristiti to priljubljenost. Kar se pa tiče zabojnikov, naj poudarim, da je promet skozi Sedmi pomol že kar nekaj let (vsaj deset, če ne še več) zmeraj isti, saj ne presega letno 200.000 ton, medtem ko se druga pristanišča v Italiji, da ne govorimo izven Italije - nekatera znana in druga tudi zelo malo

znana -, kar lepo razvijajo; tudi v primeru zabojnikov je kar precej razlogov, da se promet ne razvija, kot bi se sicer moral.

5) Staro Pristanišče: zgrajeno okoli leta 1880, je imelo svoj pomen in sloves do leta 1914; po prvi vojni, s prekinitvijo v letih 1941-45, je še služilo svojemu namenu do približno leta 1980, čeprav ne več v obsegu kot pred prvo vojno; to iz dveh razlogov: zaradi razvoja in sprememb, ki so nastajale v pomorskem pro-

metu s pojavom zabojnika leta 1956 ter pomanjkanja sodobnih cestnih povezav (sama železnica ne zadostuje); pri takem objektivnem stanju je treba, po naravni logiki, rešiti, kar se da še rešiti; treba je torej preurediti le-to v moderen mestni predel, ki naj ne služi več svojemu prvotnemu namenu, kot so nekaj podobnega že napravili v Španski Barceloni in Genovi, medtem ko kaže, da kaj takega v Trstu ni mogoče napraviti. In končno, kar se tiče ploščadi Adriaterminal - ki ga ni zapustila tržiška pristaniška ustanova, ampak zadruga pristaniških delavcev iz Tržiča (!) -, imamo pač jasen dokaz, da Staro pristanišče ne more več služiti svojemu prvotnemu namenu.

6) In še odhod Luke Koper: uradno je bila njihova odpoved opravljena s političnimi ovirami; vendar to ni mogel biti edini razlog; tudi v Sloveniji so se strinjali v tem; v tem okviru ne smemo pozabiti, da pred Koprcani so že od-

šli tudi Holandci, ki se zagotovo niso mogli pritoževati nad politiko.

Naj kot zaključek dodam, da je treba iskati glavne razloge, da se Trst ne razvija - poleg dejstva, da morda na višjih mestih obstaja resnična volja, kar bi seveda bilo treba dokazati, da se tržaška luka ne sme razvijati -, v pomanjkanju zadovoljivih struktur, zaluko, je zagotovo to bila uradna Italija, ne pa avstrijski operaterji, ki so bili zmeraj dokaj praktični in so od vsega začetka njegovega razvoja imeli dobre odnose s Koperom. Kar je bilo objavljeno v teh dneh, na žalost ni nič novega, ampak le potrditev dejstva, ki se ponavljajo že vrsto let (vsaj trideset); razlogov za to stanje je precej več in ne gre jih naprtiti samo na pristaniška vodstva, ki so si sledila v raznih obdobjih in ki so seveda imela vsekakor do-

čeni s prometnimi (predvsem železniškimi), organizaciji pristaniškega dela in podjetnosti raznih operaterjev. Če bi kdo želel vedeti kaj več podrobnosti o današnjem stanju naše luke, ga vabim, in se istočasno oproščam za vabilo, naj si preskrbi mojo knjigo Tržaško Pristanišče in sodobni blagovni promet, ki je izšla pri Mladiki decembra 2005.

S spoštovanjem,

Guido Komar

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD, tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačno tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

To številko smo poslali v tisk v ponedeljek, 24. aprila, ob 16.30.

Seznanila se je z razmerami, težavami in razvojnimi možnostmi

Delovni obisk slovenske vlade na Goriškem

Slovenska vlada, ki deluje tudi tako, da obiskuje posamezna območja oz. regije v državi, s čimer neposredno zaznava življenjski in delovni utrip prebivalstva, je od torka, 18., pa do četrta, 20. aprila, obiskala Goriško in Posočje. V aktualnem političnem besednjaku naj bi bila to Severna Primorska, kar pa je zgolj skovanka, na kar opozarjajo

poudarjali ministri v izjavah in pogovorih s časnikarji, bo vlada pomagala tudi pri odpravljanju težav.

Minister za promet Janez Božič je zagotovil, da bo hitra cesta po Vipavski dolini (od Razdrtega do meje z Italijo v Vrtojbi) v celoti zgrajena do konca leta 2007. Minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Jure Zupan se je v

je odvrnila, da se težav zaveda, vendar so krivi pridelovalci, ki so imeli na voljo evropski denar za preusmeritev pridelave, pa sredstev niso želeli izkoristiti. Minister za zdravje dr. Andrej Bručan je med pogovorom v splošni bolnišnici dr. Franceta Derganca v Šempetru pri Gorici opozoril, da je treba ustaviti selitev zdravnikov specialistov iz posameznih slovenskih območij v Ljubljano. Zagotovil je, da bo urgentni center v šempetrski bolnišnici zgrajen, kot je bil načrtovan. Stal bo okoli milijardo tolarjev in zanj ima država že zagotovljene tri četrtine potrebnega denarja, preostala sredstva pa bo prispevala bolnišnica sama.

Vlada je obisk na Goriškem zaključila s pogovorom z župani Novoga Gorica in Gorice ustanovili Univerzo EU, vendar je ta projekt odvisen od razumevanja in odločitve evropskega parlamenta. V Vipavi je minister za okolje dr. Janez Podobnik dejal, da je naklonjen zamisli o postavitvi vetrnih elektrarn v krajih z burjo, tudi na Nanosu. Ministrstvo za kmetijstvo Marijo Lukačič so v živilski industriji Fructal seznanili z velikimi katastrskimi obremenitvami pridelovalcev breke, ki jih vlada upošteva. Kot so

zlasti zgodovinarji. Premier Janez Janša in ministri so se seznanili z razmerami, s težavami ter z načrti in drugimi razvojnimi možnostmi v sedemdesetih podjetjih, ustanovah in javnih službah v vseh občinah na Goriškem. Predsednik vlade je svoj pogled in mnenje o stanju in možnostih regije povzel v izjavi, da je na Goriškem omrežje cest slabo in neustrezno sedanjim potrebam, uspešno pa delujejo nekatera podjetja, ki uporabljajo vrhunsko tehnologijo in so zaradi tega vzor za celotno gospodarstvo. Zlasti na območju od Tolmina, prek Kobarida do Bovca obstajajo ugodni naravni in splošni pogoji za napredek turizma. Sicer pa ima vsaka občina na Goriškem posebne razmere, težnje in načrte, ki jih vlada upošteva. Kot so

Ajdovščini udeležil slavnostnega začetka gradnje univerzitetnega središča, ki bo delovalo v nekdanji vojašnici, ob tem pa zagotovil, da bo država finančno pomagala novi univerzi v Novi Gorici. Vlada sprejema tudi predlog, naj bi na območju med Novo Gorico in Gorico ustanovili Univerzo EU, vendar je ta projekt odvisen od razumevanja in odločitve evropskega parlamenta. V Vipavi je minister za okolje dr. Janez Podobnik dejal, da je naklonjen zamisli o postavitvi vetrnih elektrarn v krajih z burjo, tudi na Nanosu. Ministrstvo za kmetijstvo Marijo Lukačič so v živilski industriji Fructal seznanili z velikimi katastrskimi obremenitvami pridelovalcev breke, ki jih vlada upošteva. Kritikom

Andrej Vizjak in minister za zunanje zadeve dr. Dimitrij Rupel sestali z novim vodstvom Hita, največje slovenske družbe za igralništvo. Finančni minister je pozneje povedal, da še zmeraj preučujejo projekt o skupni na-

ložbi z igralniško-zabavišnim podjetjem Harrah s Entertainment iz Las Vegasa, v t.i. mega igralniški in zabavišni center na območju Nove Gorice. Vlada naj bi se zavzemala za nekatero spremembo oz. dopolnitve v projektu, kdaj bo sklenjen morebitni sporazum, pa še ni mogoče povedati. V pogajanjih z največjo igralniško in zabavišno družbo na svetu sodeluje tudi novo vodstvo Hita v Novi Gorici.

M

SNG NOVA GORICA Predzadnja premiera

Pogubna zaveza s hudičem

Po tridesetih letih se je na slovenskem odru zopet pojavilo z mračnimi silami prekrito delo Doktor Faust Christopherja Marlowa (1564-1593), za Shakespearam drugega največjega angleškega dramatika, ki je zgodbo o znanem in z mitološko lučjo osvetljenem doktorju teologije in alkimistu povzel po nemški literaturi, jo po svoje raztolmačil in ji vdihnil humanistično miselnost. To komično tragedijo avtorja, znanega po raznovrstnih talentih, pa tudi kot prestopnika, vohuna, domnevnega heretika in političnega prevratnika, ki je pri devetindvajsetih letih umrl nasilne smrti, je v prevodu Janeza Menarta ob svojem postavitev in režijskem konceptu z igralci SNG Nova Gorica na odru uresničil režiser mlajše generacije Diego de Brea. De Brea je znan po svojevrstnem razpoznavnem poetičnem nadihu, zaradi katerega so njegove odrske stvaritve tako močno avtorsko zaznamovane z nekakšnim vztrajnim, poglobljenim kljuvanjem po najbolj skrivnih koticah človeške psihe z namenom, da bi razkril gledalcem zapletenost psihološkega tkiva slehernika, ki se venomer spopada z univerzalnimi vprašanji človeškega bivanja. Odgovori na slednja ostajajo seveda vselej brez dokončne rešitve. Zgodbo o učenjaku, ki želi pre-

seči samega sebe in spoznati tudi, kar je človeškim očem prikrito in razumu nedoumljivo, si je publika prvič ogledala na novogoriški premieri, v četrtek, 30. marca. De Brea je vsebino zgostil, tudi s črtanjem nastopajočih oseb, in jo osredotočil na zapleten odnos med Faustom, ki bi rad dosegel nedosegljivo in zato

sklene pogubno zavezo s hudičem, in slom iz pekla Mefistofelom ter jo uokviril, tudi sceno in svetlobno, v sugestivnem pevsko glasbeni prolog in epilog potujočih pevcev. Skladno z režijskimi vajetmi je De Brea poskrbel tudi za scenografsko in kostumografsko podobo uprizoritve, v kateri so prevladovali stilizirani

odru, na katerem sta spredaj sedela oz. ležala na levi skušnjavec Milan Vodopivec, na desni angel-Teja Glažar, ki sta skušala pridobiti Fausta zase, so v globini stali le simbolni elementi, oljčno drevo, pod njim rdeče cvetke, za njim bele lilije, pod njim pa Lucifer kot nekakšen "evnuh", ki se je oglašal s predirljivimi zvoki.

Črna, bela, rdeča in zelena polikromija je bila zgovoren barvni pečat predstave, katere osiščice sta bila dr. Faust v iskanju absolutnega znanja, ki ga privede do pogubnega konca v peklenkih kreppljih, in Mefistofeles, Luciferjev sluga, ki ga je sključenega v nekakšnem emblematičnem "talarju", mrko svarečega dognano utelesil Primož Pirnat. Komično groteskne prebliske je ob njihju ustvaril Uroš Maček, gost iz SMG Ljubljana, kot plašen, prestrašen Wagner, Faustov služabnik, ki se z grozo zaveda, da njegov gospodar drvi v neizogibno brezno. Poleg omenjenih so nastopajoče like z učinkovito povednostjo izrisali še Gorazd Jakomini-Cornelius (čarovnik), Blaž Valič, nova igralska moč SNG Nova Gorica, kot Valdes (čarovnik), Marjuta Slamič in Lara P. Jankovič kot prvi in drugi sholar ter gost Matija Puž kot Lucifer.

Pri postavitvi so sodelovali še avtor glasbe Milko Lazar, oblikovalec luči Samo Oblokar, slikar in kipar Branko Drekonja in asistentka scenografa in kostumografa Iris Kovačič.

Še kratka pripomba glede estetike fotografij igralca Iva Barišiča na plakatih in naslovnici gledališkega lista: "dachavska" golota njegovega skrotovičenega telesa, mimo vseh simbolnih prizvokov, ki jih je podobi hotel vtisniti avtor oz. naročnik fotografije, dela krivico plemeniti duši igralca, ki je tudi v vlogi Fausta vložil vse svoje igralske spretnosti - le-teh ni malo - in se pri tem psihofizično vidno namučil.

Iva Koršič

Kratke

Predstavitve knjig in kulturne prireditve v goriški knjižnici Franceta Bevka

V goriški knjižnici Franceta Bevka v Novi Gorici poleg svojega osnovnega poslanstva izposoje knjig in nasploh informacijskih sredstev, redno predstavljajo tudi nove knjige znanih ali manj znanih avtorjev. Gre za pisatelje, pesnike in tudi pisce amaterje, ki se šele preizkušajo v umetnosti in kulturi. Predstavitve, ki imajo dejansko značaj kulturnih prireditev, imajo znatno število obiskovalcev. Slednje tvorijo izobraženci, zainteresirani posamezniki in tisti, ki se zanimajo za stanje in razvoj na raznih področjih, tudi kar zadeva preteklost oz. zgodovino Goriške.

Zadnji dogodek je bila predstavitev Zlate knjige Simona Gregorčiča, ki je izšla ob 100-letnici pesnikove smrti. Delo sta za t.m. predstavila in obrazložila urednika Aleš Berger in Mihael Glavan. V vabilu za udeležbo sta zapisala tudi naslednje misli: "Ena od skrivnosti večnega življenja prave poezije je tudi njeno svojsko prehajanje iz časa v čas. Prav Gregorčič se je od vseh naših pesnikov najhitreje in najbolj scela zliil s slovensko dušo. Obveljal je za pevca osebne in narodove bolečine zaradi neizpolnjenih hrepenenj in razkola med ideali in stvarnostjo, pa tudi ponosa, jeze in bolesti ob grabežljivosti in nasilnosti tujcev. Njegov čustveni lirizem in zanosen nacionalni poudarek sta v njegovem in kasnejšem času vselej našla odprto srce in pritrjevalno misel v vseh slojih slovenske narodne skupnosti, od najbolj senzibilnih duhov do kmečkega človeka, od suhoparnih znanstvenih pragmatikov do tovarniških delavcev."

Mestna galerija Nova Gorica / Lutkovni prizor in ustvarjalna delavnica

V Mestni galeriji Nova Gorica je v predprazničnih dneh, v torek, 11., in sredo, 12. t.m., živahno zavel otroški ustvarjalni živzav. Vodstvo Mestne galerije želi namreč svojo dejavnost približati tudi najmlajšemu rodu in zato se je odločilo, da pripravi dve zaporedni srečanju z gledališko in likovno ustvarjalnostjo. Tako so si novogoriški otroci prvih letnikov devetletke v spremstvu vzgojiteljev in ob prijazen sprejemu vodje galerijske dejavnosti Nataše Kovšca najprej ogledali v izvedbi Lutkovne skupine UŠ tridesetminutno predstavo Koko leva koko desna avtorja Andreja Adameka, ki je podpisal tudi režijo in oblikovanje lutk. V mični predstavi, pri kateri so lutkarji z golimi rokami in spretnostjo prstnih gibov pričarali dvoriščno perjad, kokoško, petelina, gos in simpatičnega, zaljubljenega črva Lojza, so otroci izvedeli, zakaj so se živalice tako zelo vznemirile. Mednje je padla žogica pingponga in niso mogli dohnati, ali je to jajce ali kaj drugega, dokler ni uganke razrešil modri in bahavi puran. Razgibano podana vsebina z veliko ponavljajući in glasbeno opremo Andreja Žiberta je na jasen, preprost način razlagala nasprotujoče si pojme leva - desna, okroglo - jajčasto, polno - prazno...Po srečnem koncu zgodbe so se otroci razvrstili po blazinah okoli miz in z navodili akademskega kiparja Primoža Seliškarja (na sliki) ter po svojih domišljjskih vzgibih izdelali piščančke iz raznovrstnega »odpadnega« materiala.

Kot so nam povedali soustvarjalci teh dveh poučno prijetnih dopoldnevov, so tovrstne delavnice stalnice v obalnih galerijah, Piranu, Koprnu in še kje. Še posebno pogosto se pojavljajo v poletnem času, ko so otroci prosti šolskih obveznosti in imajo v počitniških kolonijah več časa za igranje in preko igre tudi možnost socializiranja in urjenja raznolikih veščin. / IK

V pričakovanju sprostitve zaposlovanja ob slovensko-italijanski meji

Deželni odbor Furlanije-Juljske krajine in lokalne oblasti v Trstu in Gorici napovedujejo, da bo italijanska vlada kmalu, morda ob koncu aprila, podpisala sporazum s Slovenijo o sprostitvi zaposlovanja ob slovensko-italijanski meji. Odpravili naj bi vse ovire, denimo, razne kvote, ki sedaj določajo in omejujejo zaposlovanje ljudi iz omejenih območij, Slovencev v Italiji in Italijanov v Sloveniji. O omenjeni sprostitvi zaposlovanja razpravljajo že več let, a o čem konkretnem se doslej vladi nista mogli sporazumeti. Zaposlovanje čez mejo zdaj poteka pretežno "na črno" in le v manjši meri na uradni način, ki je predpisan. "Na črno" naj bi v Italiji, največ v Trstu, Gorici in v Vidmu, delalo približno 8 tisoč delavcev iz območij na slovenski strani meje. Gre predvsem za gospodinjke pomočnice, negovalke bolnikov oz. starejših ljudi, pa delavce v kmetijstvu, gostinstvu in v gradbeništvu. Uradno pa naj bi bilo čez mejo v Italiji zaposlenih okoli tisoč ljudi iz Goriške in iz Slovenske Istre. Na slovenski strani državne meje pa naj bi po nekaterih podatkih delalo nad 400 Italijanov, po večini strokovnjakov z raznih področij.

V Novi Gorici možnosti za brezplačen dostop do interneta

V Novi Gorici je izšel Študentski vodnik, namenjen dijakom in študentom, ki obiskujejo šole in druge izobraževalne ustanove, ter prihajajo od drugod. Vsebuje veliko najrazličnejših informacij, tudi predlogov za življenje dijakov in študentov v njihovem prostem času. Služatelj raznih šol lahko dobe nastanitev v študentskem domu Presta v Bazoviški ulici 1, v dijaškem domu na Strelški poti 2, ali pri zasebnikih. Pri iskanju prenočišča lahko pomaga Visokošolsko izobraževalno središče Primorske, na trgu Edvarda Kardelja št. 3.

V naslednjem šolskem oz. akademskem letu naj bi razne šole in druge izobraževalne zavode obiskovalo okoli 8 tisoč dijakov oz. študentov. Zanje, pa tudi za Novogoričane in obiskovalce od drugod, denimo iz Italije, so zagotovljene možnosti za brezplačen dostop do interneta. Brezplačni dostopi do interneta so mogoči v turističnem in informacijskem centru, na Bevkovem trgu 4, v klubu goriških študentov, na trgu Edvarda Kardelja 1, v mladinskem centru Nova Gorica, v Bazoviški ulici 4, v kulturnem zavodu Masovna, Cesta IX. korpusa 99a, v Solkanu, pa v E-učilnici Tehniškega šolskega centra v Novi Gorici, Cankarjeva 10. Učilnica je odprta ob delavnikih od 15. do 19. ure.

POGOVOR Salvatore Pilato

Zaupati ljudem iz tretjega sveta

Pred kratkim so na Opčinah na Dunajski cesti odprli novo trgovino "Bottega del mondo", ki se bavi s trženjem izdelkov iz tretjega sveta po pravični ceni (it. equosolidale). Družbena zadruga "La Melagrana", ki trgovino upravlja, pa obstaja že nekaj let, in sicer od leta 2003. Salvatore (Ucio) Pilato, s katerim smo se pogovorili, je duša tega projekta.

tržišča?

Gibanje se je izoblikovalo v deželah severne Evrope, nekje na koncu šestdesetih in začetku sedemdesetih, predvsem na Nizozemskem in v Veliki Britaniji. Organizirane skupine odjemalcev so se tedaj povezale neposredno s proizvajalci surovin. Na ta način so preskočile celotno distribucijsko verigo, saj je le-ta vzrok za visoko ceno končnega iz-

(gradnja šol, socialnih struktur ipd.). Za vsakim proizvodom, ki ga odjemalec najde na naših policah, je dolga pot načrtovanja in usklajevanja. Proizvajalec surovine v deželah tretjega sveta točno ve, koliko bo njegov izdelek stal na tržišču zahodnega sveta. Tržimo pa tudi krajevne izdelke, povečini vino in med. Če bi moral nanizati nekaj števil, bi rekel, da proizvod, ki ga kupimo za 5 ali 5 in pol, prodamo za 7. Marža, ki jo pri tem zadrži naša sedemdeset, se giblje med 24 in 25%, kar je za klasično malo gospodarstvo naravnost smešno. V deželah tretjega sveta pa se projekti rojevajo nekako takole: obrnemo se do pridelovalca surovine in se z njim dogovorimo o odkupni ceni, ki naj bo pri-

ne nevladne organizacije, pa tudi misijoni, ki jih Cerkev ima po svetu.

Bi nam lahko iznesli nekaj števil?

Točnega seštevka zaposlenih na tem področju v svetovnem merilu trenutno ne poznam. Nanižam pa lahko svojo osebno izkušnjo iz Chapasa v Mehiki. Neka zaplatistična skupnost je imela pred časom velike težave s prodajo kave, ki jo je pridelovala, saj njihova kava ni našla pravega mesta na tržišču. Število delavcev se je tako postopno začelo zmanjševati. Pred štirimi leti pa smo za chapasko kavo izdelali projekt, tako da je njihov izdelek lahko našel pravo tržišče. Število obdelovalcev se je tako povečalo od 800 na 10000 enot. Kar pa se Italije tiče, je v tem trenutku prisotnih 416 zadrug, ki tržijo izdelke po pravični ceni. Ena izmed teh smo tudi mi, v Trstu pa poslujeta še prodajni mesti, in sicer trgovina Senza confini - Brez meja na ulici Torrebiana in trgovina Il Mosaico na ulici Santi Martiri. Sektor v Italiji zaposluje okrog deset tisoč ljudi, promet pa znaša približno 90 milijonov evrov.

Naša največja skrb pa ni blagovni promet, ampak to, da sledimo vsakemu projektu posebej, saj ima vsak svoje posebnosti. Na ovoj vsakega izdelka je na kratko opisana pot rojevanja projekta. Naj navedem še en primer: banane, ki jih odkupujemo v Kostariki, proizvajalca plačamo 40 cent na kilogram, medtem ko jih multinacionalke kupijo za bora 2 centa. Končna prodajna cena v Evropi pa je enaka. Seveda obstajajo v sklopu organizacij pravičnega trga tudi kontrolni mehanizmi, ki skrbijo za to, da se zastavljeni projekti resno in temeljito izvajajo.

Od proizvajalcev večkrat zahtevamo tudi pogoje, ki jih krajevna zakonodaja marsikje ne predvideva. Nanašam se tu predvsem na delo mladoletnih otrok. V nekaterih državah je namreč uzakonjeno, da se lahko zaposli tudi 12-letni otrok. Skušamo pa izbirati take proizvajalce, ki ne uporabljajo otroške ali najstniške delovne sile. Pomembno je, da imajo otroci in mladi možnost, da se izobražujejo, saj to pomeni vlaganje v razvoj. V primeru kave iz Chapasa smo 4% prihodkov od prodaje namenili izgradnji šole za agronomijo, ki naj bi v prihodnje pomagala pri razvoju poljedelstva na istem področju. Menimo, da bomo samo na tak način lahko zmanjšali močne migracijske tokove, ki pritiskajo na meje razvitega sveta. Ko našega projekta v Chapasu ne bi bilo, bi se verjetno okrog 9000 ljudi že zdavnaj odločilo za emigracijo v Združene države Amerike. Kot pa vsi vemo, nastajajo pri migracijah veliki integracijski problemi.

Povrnimo se za trenutek na

delovanje vaše zadruge. Katerim projektom sledite trenutno?

Pred kratkim odprta trgovina "Bottega del Mondo" na Opčinah nam omogoča, da smo postali še vidnejši v javnosti. Že približno eno leto pa upravljamo romarsko postojanko "Il Ristoro" pri Marijinem svetišču na Vejni. Pred kakim letom pa smo začeli tudi z nameščanjem živiljskih avtomatov na javnih mestih, ki razdeljujejo izdelke po pravični ceni. Poleg klasičnih avtomatov so na štiridesetih mestih v tržaški pokrajini prisotni tudi naši avtomati. Z vzdrževanjem in polnjenjem avtomatov pa se ukvarjajo naši mladi uslužbenci.

Leta 2003 je pri naši zadrugi služil vsakdanji kruh samo en uslužbenec, danes pa jih je šest. Od teh šestih delovnih mest štiri zasedajo osebe s posebnimi potrebami oz. priselenci iz dežel zunaj Evropske unije. Vseh šest je mladih, od teh so štiri prvič zaposleni.

Imate mogoče kakšen mednarodni kontakt oziroma projekt?

Neposredno vodimo dva projekta, in sicer enega v Peruju, od koder uvažamo obrtniške izdelke za jaslice. Drugi projekt pa se nahaja v Gvatemali. Tam odku-

pujemo kavo, ki jo potem mešamo s tisto, ki prihaja iz Tanzanije, prajimo pa jo na drva. Dobre izglede pa ima tudi projekt v Egiptu, kjer se bomo s krajevnimi proizvajalci dogovorili glede pridelave mešanic za čaje. V Kolumbiji pa smo navezali stike z izdelovalci obrtniških izdelkov.

Kako pa na širitev tržišča po pravični ceni gledajo multinacionalke?

Trenutno je delež tržišča po pravični ceni v Italiji le 0,7 odstoten. Vse dokler bo končna cena izdelkov podobna ceni klasičnih proizvodov, to ne bo preveč motilo multinacionalk. V začetku devetdesetih pa je bilo nekaj poskusov, da bi znatno znižali ceno teh izdelkov. Multinacionalke so se tedaj seveda zadržale in nam očitale, da jim delamo nelegalno konkurenco. Nedvomno je naš pristop precej različen od klasičnega trga, saj skuša multinacionalka surovino odkupiti po najnižji, prodati pa po najvišji možni ceni. Naša filozofija pa je, da končni izdelek prodamo po ustaljeni ceni tržišča, največji del prihodka pa skušamo nameniti proizvajalcu surovine. Najvažnejše pa je seveda to, da imajo naši projekti kontinuiteto v času.

Primož Sturman

Bi nam lahko na kratko povzeli zgodovino nastanka in delovanja zadruge "La Melagrana"?

Vse se je začelo v sklopu mladinskega centra, ki deluje pod okriljem župnije Marije Kraljice Sveta na Kraški ulici na Opčinah. Pred približno tremi desetletji smo začeli z nudenjem prostovoljne pomoči otrokom s posebnimi potrebami, ki so obiskovali strukturi Villaggio del Fanciullo in San Martino al Campo na Opčinah. Približno dvajset družin je kasneje sklenilo, da bo izoblikovalo neke vrste mrežo, katere namen je bil začrtati in izpeljati družbene projekte, bodisi na našem območju kot tudi drugod po svetu. V tem duhu se je nekaj mladih tedaj odločilo, da se odpravi na prostovoljno delo v Južno Ameriko, točneje v Ekvador.

Leta 2003 pa smo imeli priložnost, da se vselimo v trgovski lokal na Narodni ulici na Opčinah v bližini glavne postaje openskega tramvaja. Ta preskok nam je pomenil velik izziv, hkrati pa tudi veliko priložnost, saj smo tako postali vidnejši. Odločili smo se, da bomo začeli tržiti izdelke iz tretjega sveta po pravični ceni, prvotni cilj naše zadruge pa je ostal ta, da nudimo pomoč mladim v stiski. Nastala je zadruga z omejeno odgovornostjo (Scarl), trajalo pa je kar nekaj časa, da smo lahko svojo dejavnost v začetku leta 2005 nadgradili v družbeno zadrugo (it. cooperativa sociale).

Poudaril bi izjemen dosežek naše zadruge, in sicer da smo v delovno okolje uspeli umestiti ljudi s posebnimi potrebami (it. diversamente abili). Dali smo jim možnost, da stopijo v stik z delovnim okoljem in da se naučijo prevzemati svoje odgovornosti. Mladi, ki bi sicer bili v socialno breme družbi, so se uspešno vključili v delovno okolje. Naše skladišče upravljajo izključno taki ljudje, ki so še pred dvema letoma prejeli socialne podpore in od teh tudi živeli.

Kje in kdaj lahko zasledimo prve zametke pravičnega

delka. Poleg tega so se odjemalci na ta način lahko na lastne oči prepričali glede kakovosti izdelkov.

Kakovost takih izdelkov je visoka, njihovo pridelovanje je okolju prijazno, najbolj važno pri tem pa je, da so pridelovalci surovine plačani pravično. Odvečne stroške prihranimo s tem, da izdelkov ne reklamiziramo na klasičen način, npr. preko s sredstev množičnega obveščanja.

Kdaj pa se je tak način trženja prvič pojavil v Italiji?

Leta 1988 so v Bocnu ustanovili zadrugo Altromercato CTM, ki je trenutno najbolj pomembna na tem področju. Pomislimo samo, da je ta zadruga leta 2004 ustvarila 45 milijonov evrov prometa. Vsako leto zabeležimo porast prometa za kakih 15 odstotkov. Naša velika prednost je v tem, da odjemalcu nudimo transparentne pogoje. Kot sem že povedal, ne uporabljamo klasičnih kanalov reklame; denar, ki bi ga klasična ekonomija namenila za reklamo, pa namenimo proizvajalcem surovin v tretjem svetu oziroma v dobrodelne namene

merna dostojnemu življenjskemu standartu v tistem okolju. Nato skušamo določiti, kolikšna naj bo končna cena na tržišču razvitega sveta. V razliki med odkupno in prodajno ceno morajo biti namreč prisotni vsi stroški predelave, prevoza in distribucije. V primeru, da je mogoče vse te faktorje med seboj uskladiti, se projekta resno lotimo. Veliko projektov pa potrebuje tudi začetno finančno pomoč, poskrbeti pa je seveda treba, da projekt po določenem času ne usahne, saj bi to za nas pomenilo poraz. Treba je torej ustvariti mehanizme, preko katerih se lahko projekt v prihodnje lahko samofinansira.

V primeru krajevnega proizvajalca vina je bila težava v tem, da ni bilo urejeno stekleničenje in etiketiranje, za kar smo morali poskrbeti sami. Še posebno v deželah tretjega sveta pa naletimo na težave pri predelavi surovin; večkrat na lkrajni samem ni pravih infrastruktur. Na multinacionalke seveda ne moremo, pa tudi nočemo računati. V veliko pomoč so nam pri tem raz-

Izjava

Slovenska skupnost se zahvaljuje slovenskim volivkam in volivcem, ki so na teh parlamentarnih, pokrajinskih in občinskih volitvah zaupali svoj glas našim kandidatom. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da se zaupanje v slovensko stranko in njene kandidate stalno povečuje. Še najbolj pa smo ponosni, da je na volitvah za senat stranka Slovenske skupnosti, v povezavi z Marjetico, zmagala v skoraj vseh slovenskih občinah na Tržaškem in Goriškem. Prav tako je kandidat Slovenske skupnosti za tržaško občino Igor Švab prejel daleč največ preferenčnih glasov, več kot skupaj vsi ostali slovenski kandidati na posameznih listah. Slovenska skupnost uživa torej med slovenskimi volilci največ zaupanja, kar nam je seveda v zadoščenje, nalaga pa nam tudi nove odgovornosti, ki jih stranka in njeni izvoljeni predstavniki nameravamo izpolnjevati s še večjo zavzetostjo, pa tudi z večjo energijo.

Zmaga Prodijevega levosredinskega zavezništva predstavlja pravo odrešitev za našo manjšino in celotno državo. Kot Slovenci pa sedaj lahko utemeljeno pričakujemo, da se bo izvajanje zaščitnega zakona končno premaknilo z mrtvega tira, kamor ga je za pet let potisnila Berlusconijska politika, ki pa je bila na teh volitvah končno poražena. V tem smislu bomo sedaj napeli vse sile, da bo nova vlada dobila podtajnika za manjšinska vprašanja, tako da se bo lahko brez odlašanja soočila z našo problematiko in odobrila seznam občin, ki ga je predlagal paritetni odbor. Na tej točki se mora pokazati prava razlika med levo in desno sredino!

To naj bo, po našem mnenju, tudi prva naloga novega slovenskega poslanca Miloša Budina, ki mu čestitamo ob izvolitvi v poslansko zbornico. V njej bo imel glede naše problematike na voljo solidno skupino poslancev nemške in francoske manjšine, s katerimi priporočamo kar največ usklajenih političnih iniciativ in sodelovanja, kakor seveda tudi z vsemi političnimi silami, ki smo mu zagotovile podporo na volitvah.

Volilne preizkušnje pa se niso še končale. Če na Goriškem ni večjih dvomov v zmago levosredinskega zavezništva, bi morala zmagati Ettore Rosato za tržaškega župana in Maria Teresa Basso Poropat za predsednico tržaške pokrajine.

Deželni tajnik
Damijan Terpin

S prispevkom »pet tisočink« davka Irpef lahko pomagaš slovenski ustanovi...

Letošnjih »pet tisočink« davka na dohodek fizičnih oseb (IRPEF) lahko namenite **Skladu Dorče Sardoč**, ki podeljuje štipendije zaslužnim manj premožnim slovenskim študentom.

Kaj je prispevek »pet tisočink«?

»Pet tisočink« je prispevek, ki ga predvideva Zakon št. 266 z dne 23. decembra 2005, s katerim lahko vsi davkoplačevalci namenijo manjši delež davka na dohodek priznanim dobrodelnim organizacijam in neprofitnim ustanovam.

V ta seznam spada tudi **Sklad Dorče Sardoč**.

Svoj prispevek lahko namenite tako, da v polje obrazca, ki je namenjeno dobrodelnim organizacijam in neprofitnim ustanovam v modelih CUD/730/Modello Unico, vpišete davčno številko **Sklada Dorče Sardoč** in se podpišete.

Prispevek »pet tisočink« ne predvideva doplačila in zato tudi nobenih dodatnih davkov.

Davčna številka **Sklada Dorče Sardoč** je:

91013840318